

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

3

DIŞİŞLERİ KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

5 Aralık 2012 Perşembe

DIŞIŞLERİ KOMİSYONU
GÖRÜŐME TUTANAKLARI

5 Aralık 2012 Perşembe

----0----

K O N U

	<u>Sayfa</u>
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Sistemine İlişkin Hükümetlerarası Anlaşma ile Eki Türkiye Cumhuriyeti ve Trans Anatolian Gas Pipeline Company B.V. Arasında Trans-Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Sistemi Hakkında Ev Sahibi Hükümet Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/709)	1:16
Türkiye Cumhuriyeti ve Gürcistan Arasında Ahıska-Borçka Enterkonneksiyon Hattı Yoluyla Sınır Ötesi Elektrik Ticaretine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/632)	16:17
Nükleer Enerjinin Barışçıl Amaçlarla Kullanımına Dair Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/666)	17:20
Yasa Dışı, Kayıt Dışı ve Düzenlenmemiş Balıkçılığı Önleme, Caydırma ve Ortadan Kaldırmaya Yönelik Liman Devleti Tedbirlerine Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/661)	20:22
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bangladeş Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Tarım Alanında Bilimsel ve Teknik İşbirliği Konulu Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/677)	22:23
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bangladeş Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gümrük Konularında İşbirliği ve Karşılıklı Yardım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/670)	23:24
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Suudi Arabistan Krallığı Hükümeti Arasında Gümrük Konularında İşbirliği ve Karşılıklı Yardım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/683)	24:25

İ Ç İ N D E K İ L E R

	<u>Sayfa</u>
BİRİNCİ OTURUM	1:27

Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Sistemine İlişkin Hükûmetlerarası Anlaşma ile Eki Türkiye Cumhuriyeti ve Trans-Anatolian Gas Pipeline Company B.V. Arasında Trans-Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Sistemi Hakkında Ev Sahibi Hükûmet Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı		1:16
Taner YILDIZ (Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı)	(Kayseri)	1, 2, 3, 3:5, 5:7, 7:8, 9:10, 10:11, 11:13, 14:15
Büyükelçi Mehmet Tuğrul GÜCÜK (Dışişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı)		1:2
Sinan OĞAN	(İğdır)	3, 4, 11, 12, 14, 15
Osman Faruk LOĞOĞLU	(Adana)	3
Tunca TOSKAY	(Antalya)	5:6, 12:13
Ali Rıza ALABOYUN	(Aksaray)	7, 12
Yıldırım Tuğrul TÜRKEŞ	(Ankara)	7
Nazmi GÜR	(Van)	8:9
Emrullah İŞLER	(Ankara)	10:11
İsmail SAFİ	(İstanbul)	13, 14
Aytuğ ATICI	(Mersin)	13:14
Madde 1		15
Önerge		15
Gerekçe		15
Aytuğ ATICI	(Mersin)	16
Madde 2, 3		16
Önerge		16
Türkiye Cumhuriyeti ve Gürcistan Arasında Ahıska-Borçka Enterkonneksiyon Hattı Yoluyla Sınır Ötesi Elektrik Ticaretine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı		16:17
Büyükelçi Mehmet Tuğrul GÜCÜK (Dışişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı)		16
Taner YILDIZ (Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı)	(Kayseri)	17
Madde 1, 2, 3		17
Önerge		17
Nükleer Enerjinin Barışçıl Amaçlarla Kullanımına Dair Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı		17:20
Büyükelçi Mehmet Tuğrul GÜCÜK (Dışişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı)		17:18
Taner YILDIZ (Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı)	(Kayseri)	18, 18:19, 19
Aytuğ ATICI	(Mersin)	18
Mehmet Ali EDİBOĞLU	(Hatay)	19
Madde 1, 2, 3		19
Önerge		19:20
Taner YILDIZ (Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı)	(Kayseri)	20
Yasa Dışı, Kayıt Dışı ve Düzenlenmemiş Balıkçılığı Önleme, Caydırma ve Ortadan Kaldırmaya Yönelik Liman Devleti Tedbirlerine Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı		20:22
Büyükelçi Mehmet Tuğrul GÜCÜK (Dışişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı)		20

Nihat PAKDİL (Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı	20, 21
Müsteşar Yardımcısı)	
Mehmet Ali EDİBOĞLU (Hatay9	20:21, 21
Madde 1, 2, 3	21
Önerge	21:22
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bangladeş Halk	22:23
Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Tarım Alanında Bilimsel	
ve Teknik İşbirliği Konulu Mutabakat Zaptının	
Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı	
Büyükelçi Mehmet Tuğrul GÜCÜK (Dışişleri Bakanlığı	22
Müsteşar Yardımcısı)	
Nihat PAKDİL (Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı	22
Müsteşar Yardımcısı)	
Madde 1, 2, 3	22
Önerge	22:23
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bangladeş Halk	23:24
Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gümrük Konularında	
İşbirliği ve Karşılıklı Yardım Anlaşmasının	
Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı	
Büyükelçi Mehmet Tuğrul GÜCÜK (Dışişleri Bakanlığı	23
Müsteşar Yardımcısı)	
Mehmet GÜZEL (Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Müsteşar	23, 23:24
Yardımcısı)	
Sinan OĞAN (İğdır)	23
Madde 1, 2, 3	24
Önerge	24
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Suudi Arabistan	24:25
Kralığı Hükümeti Arasında Gümrük Konularında	
İşbirliği ve Karşılıklı Yardım Anlaşmasının	
Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı	
Büyükelçi Mehmet Tuğrul GÜCÜK (Dışişleri Bakanlığı	24
Müsteşar Yardımcısı)	
Mehmet GÜZEL (Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Müsteşar	24
Yardımcısı)	
Madde 1, 2, 3	25
Önerge	25
Sinan OĞAN (İğdır)	25, 26, 27
Ali Rıza ALABOYUN (Mersin)	26, 26:27
Emrullah İŞLER (Ankara)	26
Nazmi GÜR (Van)	27

Açılma Saati: 11.17

Kapanma Saati: 13.17

5 Aralık 2012, Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.17

BAŞKAN : Volkan BOZKIR (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ : Muhammed ÇETİN (İstanbul)

SÖZCÜ : Osman Aşkın BAK (İstanbul)

KÂTİP : Gönül BEKİN ŞAHKULUBEY (Mardin)

0

BAŞKAN – Toplantı yeter sayımız vardır.

Dışişleri Komisyonunun 24' üncü Yasama Dönemi Üçüncü Yasama Yılı 8'inci Toplantısını açıyorum.

Sayın Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanımız 2'nci kez toplantımızı şerefendiriyorlar, kendisine hoş geldiniz diyorum tüm komisyon üyeleri adına ve de Türkiye için çok önemli bir projeyle ilgili kanun tasarısını görüşürken kendilerinin bizzat bilgi sunacak olmasını da gerçekten takdirle karşılıyoruz.

Sayın Bakanım, tekrar hoş geldiniz.

Bugün gündemimizde 7 uluslararası anlaşma var, öncelikle TANAP, yani Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı sistemine ilişkin hükümetler arası anlaşma ile ev sahibi hükümet anlaşmasını görüşmeyi planlıyoruz.

2'nci sırada, yine enerji alanında Gürcistan ile imzalanan ve Ahıska-Borçka Enterkonneksiyon Hattı yoluyla elektrik ticaretine ilişkin bir anlaşma bulunmaktadır.

3'üncü sırada, nükleer enerjinin barışçıl amaçlarla kullanımı konusunda Çin Halk Cumhuriyeti'yle imzalanan bir iş birliği anlaşmasını görüşeceğiz.

4'üncü sırada, yasa dışı, kayıt dışı ve düzenlenmemiş balıkçılık konusunda çok taraflı bir anlaşma yer almaktadır.

Gündemin 5'inci sırasında, tarım alanında Bangladeş ile imzalanan iş birliği anlaşmasını görüşeceğiz.

6 ve 7'nci gündem maddelerinde ise yine Bangladeş ve Suudi Arabistan ile imzalanan, gümrük konularında iş birliği öngören 2 anlaşma bulunmaktadır.

Gündemin 1'inci maddesine geçiyoruz.

Sayın Bakanım, basın mensuplarının belki sizi dinlemesini özellikle TANAP Projesi bakımından uygun bulursanız...

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Tabii, hay hay, siz nasıl uygun görüyorsanız Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Hay hay efendim.

1'inci maddeye geçiyorum.

(1/709) esas numaralı Tasarı 22 Kasım 2012 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuştur ve 23 Kasım 2012 tarihinde de Komisyonumuza havale edilmiştir.

Mutadî veçhile öncelikle sözü Dışişleri Bakanlığımız Temsilcisine veriyorum, sonra Sayın Bakanım size arz edeceğim.

Dışişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Sayın Gücük, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ MEHMET TUĞRUL GÜCÜK – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı konusu bu proje “Güney gaz koridoru” kavramı çerçevesinde ülkemiz üzerinden Hazar havzasındaki zengin enerji kaynaklarının Avrupa'ya taşınmasını mümkün kılmak için tasarlanmıştır.

Tasarıyla söz konusu koridorun hayata geçirilmesiyle, hâlihazırda Rusya, Kuzey Denizi ve Cezayir olmak üzere 3 ana arter üzerinden doğal gaz ithal eden Avrupa'ya dördüncü bir güzergâhtan doğal gaz tedarik edilmesi mümkün olacaktır.

Güney gaz koridorunun çeşitli projeler yoluyla hayata geçirilmesi gündemdedir ve bu projeler TANAP, Nabucco, Türkiye-Yunanistan-İtalya Enterkonneksiyonu ve Trans Adriyatik Doğal Gaz Boru Hattı projeleridir.

TANAP projesi ilk aşamada Şah Deniz 2 doğal gazının Avrupa'ya sevk edilmesi bakımından önem arz etmektedir. Şah Deniz Faz 2 kapsamında ülkemize satılacak 6 milyar metreküplük doğal gaz ile Türkiye üzerinden Avrupa'ya transit taşınacak 10 milyar metreküplük gazın TANAP boru hattı yoluyla taşınması hususunda Azerbaycan ile mutabakata varılmıştır.

Bununla birlikte, anılan boru hattı münhasıran Şah Deniz 2 gazı için tasarlanmamış, diğer sahalarda üretilerek ihraç edilecek gazın da ana sevkiyat güzergâhı olmak üzere planlanmıştır.

Tasarı konusunda Sayın Enerji Bakanımız ayrıntılı bilgi sunacaktır Komisyona.

Tasarının kabulünü tensiplerine arz ederim.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, buyurun efendim.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Sayın Türkiye Büyük Millet Meclisi Dışişleri Komisyonu Başkanımız ve değerli üyeleri milletvekili arkadaşlarım, kıymetli bürokratlar, kıymetli basın mensupları; ben de hepinizi saygıyla sevgiyle selamlayarak sözlerime başlamak istiyorum.

Öncelikle, tabii yine Türkiye'nin büyük projelerinden bir tanesini huzurlarınıza getirmiş bulunuyoruz ve tensiplerinize sunacağız, eğer uygun görmeniz hâlinde de inşallah Genel Kurulda bunun yasalaşmasıyla alakalı süreç başlatılmış olacak.

Tabii Türkiye coğrafyasından kaynaklanan avantajları kullanmak adına bir kısım projeler geliştiriliyor, TANAP da bunlardan bir tanesidir. Bildiğiniz gibi hemen doğumuzda bulunan kaynakların batımızda bulunan tüketim noktalarına ulaştırılması ve Türkiye'nin de büyüyen ihtiyacının karşılanmasına adına bir kısım projeler yapıyoruz ve bütün bunları birleştirmek her projede fizibl olmayabiliyor.

Hemen bizim batımızda, Sayın Müsteşar Yardımcımızın da bahsettiği gibi, Yunanistan üzerinden İtalya'ya gidecek olan "ITC" dediğimiz proje ve yine aynı güzergâhta "TAP" dediğimiz proje ve kuzeyinde "Nabucco West" projesi, bütün bunlar tabii ki güzergâhların belirlemeye, siyasetten arındırılmamış, uluslararası siyasetten arındırılmamış yapılarıyla beraber büyük montanlı projeler olarak devam etmekte.

Tabii ki biz Türkiye'nin bu manada çıkarının en yüksek olduğu projeyi tercih etmek durumundayız. Nabucco üzerinde bir girişimimiz olmuştu ve yüzde 16'lık, 6 ülkeden birinin hissedarı olarak o projedeki ortaklığımız devam ediyor. Bir bütün olarak o projenin fizibilitesinin artık çok yüksek rakamlara çıkmasıyla beraber neredeyse fizibl olmaktan çıkmasıyla biz o projenin akamete uğramasını önlemek için bunun en az ikiye veya üçe bölünmesi gerektiğine karar verdik.

Türkiye'nin yaklaşık 1.800 kilometrelik kendi üzerinden geçecek olan hattı bir şekliyle garanti altına almamız gerekiyordu, bunu da Nabucco gibi bir büyük projenin şemsiyesi altında yapılabilirdi öyle yapalım, yok eğer öyle yapılamıyorsa yine müstakil bir proje hâlinde yapalım dedik ve Azeri kardeşlerimizle geliştirdiğimiz bir projede yine Türkiye'nin Gürcistan sınırından başlayarak Bulgaristan veya Yunanistan, her ikisine beraber gidebilecek -çünkü bundan sonraki güzergâhın seçimi önemli- bir projenin imzasını attık ve onun karşılıklı meclislerimizden geçirmek için de şu anda buraya gelmiş bulunuyoruz. Azeri kardeşlerimiz iki hafta kadar önce bunu Meclislerinden, ilgili komisyonlarından geçirdiler ve biz de mütekabiliyet esasına göre ve hemen hemen eş zamanlı olmak kaydıyla bunu yapıyoruz.

Tabii bundan sonrası ne olacak? Bir projenin gerçekleşmesi için kaynağının olması lazım, taşıyıcı firmaların olması lazım ve aynı zamanda tüketici ülkelerin olması lazım. Nabucco, zaman zaman kamuoyuyla da paylaştığımız tarzda, yalnızca Türkiye'nin omuzlarında sorumluluğunu hissetmediği, bütün, 6 ortaklarıyla beraber sorumluluğunu hissettiği bir kaynak arayışına girdi ama bu bölgede en fazla bu işlerin içerisinde olabilen ülke olarak da gerek Azeri kardeşlerimize gerekse Türkmen kardeşlerimize gerekse İran gibi ülkelerle görüşmeler tabii yapıldı ve en son geldiğimiz noktada TANAP'ın Şah Deniz 2 Konsorsiyumundan kaynak bulabileceğine kanaat getirildi ve fikir birliğine varıldı.

Bundan sonra ne olacak, Bulgaristan üzerinden Nabucco West'le Avrupa'ya mı gidecek, yoksa yine Yunanistan üzerinden TAP'la güney koridorundan mı ulaşacak? Buna karar verecek olan Türkiye değildir arkadaşlar, buna karar verecek olan Şah Deniz 2 Konsorsiyumu. Yaklaşık 26 milyar dolar yatırım yapacak olan BP gibi, Statoil gibi, Total gibi, SOCAR gibi ortakları bulunan bu konsorsiyum karar verecektir ve bu kararını da önümüzdeki yılın 6'nı ayına kadar vereceklerini söylediler ve ondan sonra Nabucco West'le belki devam edecek, belki de TAP'la beraber devam edecek.

Ben belki soru-cevap kısmına da, öneriler tavsiyeler kısmına da söz bırakmak açısından burada sözlerime son veriyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bakanım.

Söz almak, soru sormak isteyen üyelerimiz...

Muhterem Oğan, buyurun.

SİNAN OĞAN (İğdır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Öncelikle Sayın Bakana komisyonumuza hoş geldiniz diyorum. Komisyonumuzu Sayın Bakanımızın şerefliendirmesinden memnuniyet duyduk fakat komisyon burada beklerken on sekiz dakika dışarıda basınla görüşmenizin de komisyona haksızlık olduğunu vurgulamak isterim.

Şimdi, Sayın Bakanım, daha önce de geldiğinizde İğdir’ la ilgili bir sorum olmuştu, hava kirliliğiyle ilgili. Teşekkür ederim, o zaman açıklama yapmış, demiştiniz ki: “11 ili devlet imkânlarıyla yapacağız.” Birkaç gündür havanın soğuması sebebiyle İğdir’ dan yine yoğun telefon alıyorum ve “Hakikaten burada boğuluyoruz.” diyor insanlar. Bununla ilgili eğer belirlenmiş bir tarih varsa, bununla ilgili netleşmiş bir şey varsa bizimle paylaşırsanız sevinirim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Birkaç soru alalım mı Sayın Bakanım, yoksa...

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Siz nasıl uygun görürseniz. Biz buraya, ev sahibine teslim olduk.

BAŞKAN – Hay hay efendim, isterseniz bir soru daha alalım.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Nasıl uygun görüyorsanız.

BAŞKAN – Sayın Loğoğlu, buyurun.

OSMAN FARUK LOĞOĞLU (Adana) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakana hoş geldiler diyorum.

Biz Türkiye ile Azerbaycan arasında böyle bir anlaşma imzalanmış ve imzalanıyor olmasını çok olumlu karşılıyoruz, yerinde buluyoruz. Hem Türkiye-Azerbaycan arasındaki ilişkilerin pekiştirilmesi bakımından yerinde buluyoruz hem Türkiye’nin doğal gaz tedariki ve enerji hatlarının çeşitlendirilmesi bakımından da yerinde ve olumlu buluyoruz.

Bu bağlamda, benim 4 tane kısa sorum var.

Birincisi: Gerekçe kısmında doğal gazın öncelikli olarak Türkiye’deki alıcılara önerilecek olmasına değinilmektedir. Türkiye’deki alıcılar söz konusu doğal gazı alırken fiyat bakımından Türkiye dışındaki alıcılardan daha avantajlı bir konumda olacaklar mıdır, bu konuda bir anlayış veya ortak bir mutabakat Azeri tarafıyla var mıdır?

İkinci sorum: Gerekçe kısmının ikinci fıkrasında “Türkiye Cumhuriyeti’nin proje şirketlerine katılacak olan şirketleri millî menfaatlerine tehdit oluşturduğu gerekçesiyle reddetme hakkı olacaktır.” şeklinde bir kayıt vardır. Ben bunu ilginç buldum, yani burada bu bağlamdaki şirketlerle millî menfaat arasında nasıl bir çelişki olabilir, hangi noktalarda bu zuhur edebilir? Biraz zihin rahatlığı bakımından bunu soruyorum.

Üçüncü sorum: 4’üncü maddede “Destek ve İş Birliği” bölümünün 4.3 bendinde anlaşmayı gözden geçirmek ve uygulanmasını kolaylaştırmak için her devletten 2’şer temsilcinin yer alacağı bir komite kurulacağından söz edilmektedir. Türkiye bakımından bu kişilerin seçimi hangi esaslara göre, hangi kriterlere göre yapılacaktır? O konuda bir aydınlatma olursa sevinirim. Bir de bu anlaşmanın felsefesi bu boru hattının Türkiye’ye getireceği kazançlara biraz önce herhâlde değindiniz. Bunları ben genelde anlıyorum ve olumlu karşıladığımı da söyledim. Fakat böyle mali açıdan bir rakam koymak mümkün mü Türkiye’nin bu bağlamda elde edeceği kazancı?

Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, buyurun.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; öncelikle soru ve tavsiyeleriniz için tekrar teşekkür ediyorum.

Tabii, ben buraya on bire beş kala geldim. Kapının girişinde baktım basın mensubu arkadaşlarım var. Hangisini tercih ettiğimde diğeri anlayış gösterir diye düşündüm. Tabii yanlış düşünmüş olabilirim. Basın mensuplarını bıraktığımda onlar buradaki komisyon üyesi arkadaşlarımdan daha az anlayış gösterirler diye tahmin etmişim ama tabii ki görüşünüze saygı duyuyorum. Ben yine de 18 dakikalık gecikme için özür diliyorum.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, aslında belki komisyonumuzun gündeminde olmayan bir konuyu burada değil, dışarıda konuşmanız daha iyi oldu diye düşünüyorum. Muhterem Oğan o tarafını bilmediği için açıklama getiriyor.

SİNAN OĞAN (İğdır) – Sayın Başkanım, müsaade eder misiniz bir cümle.

BAŞKAN – Buyurun efendim.

SİNAN OĞAN (İğdır) – Bu konuyu uzatmak istemiyorum. Biz tabii ki basını bilgilendirmenin yanındayız ama basın biraz bekleyebilirdi. Komisyon çıkışında tekrar aynı şey yapılabilirdi.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Doğru. Bu da ciddi ve önemli bir alternatif, doğru.

Tabii İğdır'ın da arasında bulunduğu 11 ilin doğal gazı kavuşturulmasıyla alakalı, mesela Ağrı ilimizde 3'üncü kez ihale yaptık çünkü biz özel sektörü marifetiyle yapacağımız ihalelerin sonuçlanmasını görmek durumundayız. Temel politika ve stratejilerimiz bunu ihtiva ediyor. Özel sektörün tercih etmesi hâlinde özel sektörün yapmasının doğru olacağına inanıyoruz fakat tercih etmediler. Niçin tercih etmediniz diye de sormuyoruz. Kendileri uygun görmemiş olabilirler. Bu ilanlar Türkiye çapında biliyorsunuz çıkıyor, Resmî Gazete'de, İnternet sitelerinde, değişik yerlerde yayımlanıyor. Şimdi, biz bir düzenleme yapıyoruz. Onu da yine Medise getireceğiz çünkü mevzuatta bazı değişiklikler yaparak, kamu eliyle de kamu marifetiyle de BOTAŞ'ın oraya iletim hatlarının götürülmesini sağlamamız gerekiyor. Bunu da Bakanlar Kuruluna inşallah sunuyoruz. Hazırlıklarımız tamamen bitti, ondan sonra tekrar kamuoyuyla detaylarını paylaşacağız. Biz İğdır'a şu veya bu şekliyle, ister kamu eliyle isterse özel sektör eliyle onu mutlaka getiriyor olmamız lazım.

SİNAN OĞAN (İğdır) – Tahmini bir süre var mıdır, bir yıl, iki yıl?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Şimdi, bunun düzenlenmesini Bakanlar Kurulundan yılbaşından önce çıkartırız diye düşünüyorum. Çünkü artık bilgi eksikliğimiz o manada yok. Kararlarımızı verdik. Medise uğrayacak kısmı var, Medise uğramadan uygulamaya konacak kısmı var. O terminleri de sıhhatli olarak açıklayalım. İğdır'ı da öne almaya çalışalım.

SİNAN OĞAN (İğdır) – Teşekkür ederim.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Sayın Loğoğlu'nun yorumları için de teşekkür ediyorum. Tabii ki öncelikle bu projeden Türkiye müstefit olacaktır, istifade edecektir ve Türkiye'nin doğal gazdaki talebi Avrupa Birliği üyesi ülkelerin talebinden çok daha hızlı ilerliyor. Hatta, yani itiraf etmem lazım ki bizim de öngörülerimizin üzerinde ilerliyor. Geçen yıl, 2011 yılında global krizin tesiriyle Avrupa'da ve Asya'da, Avrasya'da enerjide talepte yüzde yarım küçülme oldu. Ama Türkiye'deki bu büyüme sektörüne göre, doğal gaz, elektrik ve enerjinin diğer kalemlerine göre yüzde 7,8'ler civarında büyüdü. Hele hele doğal gazda son iki yılda yüzde 25'lik bir talep sıçraması oldu. Bu, bizim öngörülerimizin de üzerinde bir talep. Bizim her şeye mazeretimiz olabilir ama bulamadık, yoktu, o yüzden elektrikte iktisat yok deme gibi bir mazeretimiz tabii ki olamaz. O yüzden bunların tedarikiyle alakalı Azeri kardeşlerimizle öncelikle 6 bcm olmak kaydıyla kontrata bağlanmış, Türkiye'de kullanılmak üzere, daha fazla ihtiyacın olması hâlinde de diğer 10 bcm'den almak kaydıyla diye bir açık kapı bıraktık. Bu projenin toplam kapasitesi 32 milyar metreküp olacak ama bunun 16 milyar metreküpü Şahdeniz'deki konsorsiyumdan elde edilen gazla ki 2018 yılının başında inşallah bekliyoruz- diğer kısımlarda Türkmenistan, yani Azerbaycan üzerinden gelebilecek herhangi bir doğal gazın yolunu açmak açısından oldu. Diğer ülkelerin de gaz kaynaklarını bu manada bu ülkeden geçer diye düşünüyoruz. Proje şirketini reddetme, bir kısım konsorsiyum üyelerin bir kısım firmaları reddetme hakkının Türkiye'de bulunması, tabii bu konuda açıkça beyan etmemiz lazım ki bizler diyelim ki Güney Kıbrıs'da uluslararası hukuka aykırı bir şekilde yapılan doğal gaz ve petrol aramalarının uygun olmadığını ülke olarak belirttik. Ki bu konuda sizin tecrübeleriniz çok daha fazla. Yani Dışişleri Bakanlığında da uzun süre görev yaptınız.

Hatta şöyle bir cümle daha kullandık. Eğer o bölgede çalışacak firmalar varsa tercihlerini yapsınlar, biz Türkiye'de o firmalarla çalışamayız dedik. Direkt yaptırmaya zımni yaptırım, bunun adını ne koyuyorsak koyalım, bunun da şu anda başarıyla devam ettiğini görüyoruz ülkemiz adına. Genelde o bölgede çalışmak isteyen firmalar tercihlerini Türkiye'den yana kullandılar. Türkiye'nin güçlü ve büyük olmasının ben siyasi istikrarın bir kez daha orada faydasını gördük diye düşünüyorum. Eğer bizim siyasi teamüllerimize uymayan veya bu konuda uluslararası ilişkimizi etkileyecek herhangi bir firma varsa biz o firmaya orada o şerhi koyabilirim diye istiyoruz. Bütün dünyada uygulanan biliyorsunuz sistem bu ve Türkiye'nin de bundan istisna olmaması lazım geldiği üzerinde konuştuk. Tabii her ülkeden 2 tane üyenin orada bulunması. Çünkü konsorsiyum üyelerinden var. Buraya Azerbaycan yüzde 80, Türkiye'de 120 hissedar olarak başladık. Azerbaycan hisselerini kademeli olarak düşürecek. Şu anda BP gibi, Statoil gibi ve Total gibi yüzde 12-12 ve

5'lik hisselerle yüzde 29'luk hisseyi talep eden bir konsorsiyum üyesi firmalar var. Onların da söz hakkının olmasının doğru olacağına inanıyoruz. Tabii ki Nabucco Anlaşması'nda da bir komite kurulmuştu ve buradan Bakanlığımız da üst düzeyde temsil edilmişti. Şirketten şirkete değil de bir devletten devlete bir temsil olarak bunun daha doğru olacağına inanıyoruz.

Son bölümde ise boru hattının kazançları neler olacaktır diyoruz. Dünyada iki tane önemli büyük sistem var. Bir tanesi o projenin amortismanları itfa edildikten sonraki o ülkenin gelirlerinin elde edilmesi, bir kısmının ise işletmeye alındığı tarihten itibaren başlatılması. Biz, (b) şıkkını tercih ettik. Bu projenin amortismanlarını itfa etme süresini beklemeksizin her 1.000 metreküp başına alacağımız bir geçiş ücretiyle beraber Türkiye'nin gelirlerini garanti altına almak istediğimizi söyledik. Yine açıkça söylemem lazım ki Bakü-Tiflis-Ceyhan Ham Petrol Boru Hattının BIL işletmeciliğinde daha iyi olsun adına yapılan anlaşmaların bir kısmının bazı maddelerinin mahzurlu olduğunu gördük. Onları burada telafi ettiğimize inanıyorum ve yıllık yüzde 2'lik bir eskalasyonla dolar bazında bir anlaşma yaptık. Türkiye'nin gerek kurumlar vergisiyle alakalı gerekse işletme süreci içerisindeki buradan geçecek doğal gazla alakalı ciddi gelirlerinin olacağı kanaatindeyiz. Ama bu gelirlerden daha önemlisi, stratejik ve belki paralandırılmayan, yani sosyal fayda getiren dediğimiz istihdam gibi, bu boruların 1,8 milyon tonluk boru miktarının Türkiye'den karşılanması gibi birçok dolaylı fayda sağlanmış olacak. 15 bin kişiye yakın zaman zaman projede çalışan insanların olduğunu göreceğiz ve Türkiye'nin yaklaşık yirmi yıllık, on beş yıllık, on yıllık boru hatları var, buraya yeni bir boru hattıyla beraber arz güvenliğini sağlayan ve Eskişehir'de ve Trakya bölgesinde çıkış vereceğimiz yeni bir boru hattı daha olmuş olacak.

Teşekkür ediyorum tekrar.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Toskay, buyurun.

TUNCA TOSKAY (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakana komisyonumuzu teşrif ettiği için teşekkür ediyorum.

Benim bir iki tane sorum var Sayın Bakanı burada bulmuşken kendi ağzından dinlemekte fayda var diye düşündüğüm. Şu anda hâlihazırda yatırım aşamasında olan boru hatlarıyla ilgili olarak Türkiye'nin resmi nedir? Bu yatırım yaşamadaki boru hatlarının anlaşma tarihi, uygulamaya başlama durumuyla şu andaki en son hâli nedir?

İkincisi, biz sizin ağzınızdan Nabucco'yla ilgili burada çok detaylı, ayrıntıları komisyonda dinlemiştik Sayın Bakanım. Hemen hemen bu projeye ilgili olumlu olarak ifade ettiğiniz -ki şu anda bu söylediklerinize katılmamak mümkün- hemen hemen benzer ifadeler Nabucco'yla ilgili olarak burada sizin tarafınızdan bize aktarıldı. Şimdi, Nabucco neden fizibil olmaktan çıktı? İki, Nabucco projesiyle ilgili olarak Türkiye Cumhuriyeti Devletinin bu projenin başlangıç tarihinden buraya kadar harcadığı miktar nedir?

Bir de gecikmeyle ilgili iki tercih arasında bulunduğunuzu ifade ettiniz. Ben iki tercih olduğu kanaatinde değilim Sayın Bakanım.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Neyin gecikmesi dediniz?

TUNCA TOSKAY (Antalya) – Kapıdaki gecikmeyle ilgili iki tercihinizin olduğunu söylediniz, dışarıda basın mensuplarıyla bulunmak ve buraya gelmek konusunda ben iki tercihiniz olduğu kanaatinde değilim.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – 3'üncü, (c) şıkkı mı var diyorsunuz?

TUNCA TOSKAY (Antalya) – Hayır efendim. Bir tek tercihiniz vardı.

BAŞKAN – Zaten o tek tercihi kullandı Sayın Toskay.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Peki.

TUNCA TOSKAY (Antalya) – O değil. Sayın Bakanım, ona katılmak mümkün değil.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Peki.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, buyurun.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – O zaman, Sayın Başkanım, bir prensip kararı belki alınabilir. Ben şahsen bu durumda bir daha kalmak istemem. Yani basın mensupları burada komisyonun kapısında toplanmasınlar. Bu sizin tasarrufunuzun altında. Benim için bu manada hiçbir şey yok.

BAŞKAN – Ben önleyebilirdim efendim. Size orada bir emrivaki oldu. Tabii o kadar kameranın önünde de kolay değil bir siyasetçi için. Ben önceden tedbir alabilirdim. Aslında ben bu toplantıyı izleyeceklerini düşündükleri için ilk başta buraya kurmuşlardı hatta şeylerini ama...

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Bu tercihi yapan ben değilim, soru sorun diyen ben değilim, lütfen orada toplanın diyen ben değilim, o zaman niye ben muhatap olayım, değil mi?

BAŞKAN – Siz emrivakiyle karşılaştınız. Ben kameraları görmeme rağmen önleyebilirdim. Ben üstleniyorum Sayın Toskay. Komisyon Başkanı olarak benim tedbir almam lazımdı.

TUNCA TOSKAY (Antalya) – Estağfurullah.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Peki.

BAŞKAN – Buyurun efendim.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Sayın Toskay’a, Sayın Bakanımıza teşekkür ediyorum ben de.

Tabii bu tür büyük projelerin -oradaki tutanaklarda da okuduğunuza göre mutlaka göreceksiniz- tehdit ve fırsatları bitmez. Yani her zaman, şu anlattığım TANAP Projesi’nin de tehditleri vardır. Cuma günü kaynak töreni olacak olan Rusya’nın Güney Akım Projesi’nin de tehditleri vardır. Fırsatları da var tabii ki. Bunların külfetleri var, ulaşacağınız nimetleri var. Yani herhangi bir nimete, işte bir sokağa asfalt döküyorsunuz, etraf rahatsız oluyor ama oradan düzgün geçebilmek için o asfaltı dökmeniz lazım. Şimdi, biz 24,8 milyon euro şu ana kadar Nabucco’da BOTAŞ tarafından bir harcama yaptık ve şu anda ortaklığımız daha devam ediyor ve hiçbir projeye, neyse ben bununla biraz vakit geçireyim, belki gerçekleştiremeyebilirim diye yola çıkılmaz. Şimdi, biz Nabucco’yla da aynı niyetle çıktık ve Nabucco için 6 tane ülkenin başbakanı ve ilgili bakanları imza altına aldılar “Biz bu projeye irademizi koyuyoruz, siyaseten de biz bu projeyi destekliyoruz” diye. Yalnızca, tabii ki bununla bitmiyor. Tarafları olan bir anlaşma bu. Gaz tedarikiyle alakalı kısımları var, taşımayla alakalı olan kısımları var. Bu bir taşıma projesidir. Nabucco da TANAP da bir taşıma projesidir. Ne tüketicisiyle ne de üreticisiyle organik bağı olan bir proje değildir. Şimdi, biz diyoruz ki kaynağımız var mı? Şahdeniz II dedi ki: “Siz bunu yaparsanız biz kaynak olarak size garanti verelim.” Tüketici var mı? TAP ve Nabucco West diyor ki: “Siz bu boru hattını yaparsanız biz size bunun tüketim noktalarının garantisini verelim.” Bu projeler böyle ilerliyor. Zaman zaman, yani Suriye ile biz iki yıl önce Arap Doğal Gaz Boru Hattının oradan geçirilmesiyle alakalı kendi aramızda imza attık başbakanların huzurunda, devlet başkanlarının huzurunda da imza attık ama şu anki geldiğimiz noktada biz yine o projeyi devam ettiriyoruz. Yani enerjinin zaman zaman ülkeler üzerindeki siyasi yükünü en aza indirmeye çalışıyoruz. Zaman zaman da tersi oluyor, enerji siyasetin üzerine yük olabiliyor. Barışın önemli bir gerekçesi ve ortak paydaya konabilecek önemli bir başlık olarak görüyoruz enerjiyi. Yani Nabucco’da ben olumlu cümleler kullandım. O cümlelerimin o zaman içerisinde aynen arkasındayım ama kaynak bulmakta çok ciddi güçlük çekti Nabucco ve daha sonra, finansman maliyetleriyle beraber 3.300 kilometrelik boru hattının 15 milyar eurolara kadar çıkan bir fizibilitesi oldu. Öyle bir boru hattıyla oraya gaz götürmek, o fiyatlara Avrupa pazarına gaz götürmek mümkün olamadı.

Peki, şimdi ne oldu da değişiklik oldu ve bu oluyor? Biz diyoruz ki: Türkiye’den geçen boru hattı uzunluğu miktarını biz daha uygun şartlarda yapacağımıza inanıyoruz. Bunun yine Batılı ortakları olacak. Dediğim gibi BP var; Statoil var, Norveçliler; Total var, Fransızlar. Onlar da “Biz bu projede ortak olalım.” dediler. Ukrayna ortak olmak için niyetini beyan etti. O açıdan biz tehditlerinin veya fırsatlarının, zamanla hangisinin ön plana çıktığını görerek bu projeyi yürütmek niyetindeyiz. Orada bu devam etti tabii ki.

Bizim yatırım boru hatları neler var Türkiye’de? Şimdi, planladıklarımız var, gerçekleşenler var. Kerkük-Yumurtalık Ham Petrol Boru Hattı, biliyorsunuz çok önceden yapılmış ve 2’nci kez on beş yıllığına uzatılmış bir anlaşmadır ve Bakü-Tiflis-Ceyhan Ham Petrol Boru Hattı’ndan daha kapasiteli, 70 milyon tonluk bir boru hattıdır. Bakü-Tiflis-Ceyhan’da, BTC dediğimizde 50 milyon tonluktur. Şimdi, merkezî Irak hükûmetiyle görüşmelerimizde Basra bölgesindeki petrolün artan üretimlerle mütenasip olarak, ona paralel olarak Türkiye üzerinden Ceyhan’a ulaşılmasına dair kendilerinden bir teklif oldu. Biz bu projede de olabileceğimizi söyledik. Biz şuna inanıyoruz: Ne kadar fazla ham petrol ve doğal gaz boru hattı Türkiye’den geçecek olursa o kadar daha fazla Türkiye’nin avantajlarının olacağını, istihdam açısından, üretim açısından, gelirler açısından. Ona inanıyoruz.

Doğal gaz boru hatlarından Rusya Federasyonu’yla, Sayın Putin’in gelişyle pazartesi günü yeni projeler olabilir mi diye konuştuk. Malum Mavi Akım var şu anda mevcut. Batı hattından gelen doğal gazlar var, İran’dan gelen doğal gaz var, Azerbaycan’dan gelen doğal gaz boru hatları var. İhtiyacın, tüketimin bu hâlde gidiyor olması hâlinde yeni bir boru hattına ihtiyaç hissedilecek. Türkiye açısından biz bunu ihtiyaç hissediyoruz. O açıdan bunu da gerçekleştiririz diye düşünüyorum. Bana arkadaşlarım, illerle alakalı doğal gaz boru hatlarının detaylarını vermişler. Mardin’de mühendislik çalışmaları tamamlandı, yapım ihalesine çıkılıyor doğal gazla alakalı. Tunceli’de iletim hattı mühendislik çalışmaları devam ediyor. Önümüzdeki yıl yapım ihalesine çıkacağız. Kilis’te bu iletim hattı inşaatı tamamlanmış durumda ve teste giriyoruz. Bitlis, Bingöl iletim hattı devam ediyor. Sinop’ta aynı şekilde devam ediyor ve bu Bingöl,

Bitlis ve Kilis'i de 2014'te tamamlayacağız inşallah. Kompresör ihtiyaçlarımız var, istasyonlarımız var. Onları da tamamlayacağız. Ben çok fazla detaya boğmamak açısından burada sözlerime son veriyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bakan.

Buyurun Sayın Alaboyun.

ALİ RIZA ALABOYUN (Aksaray) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, özellikle teşekkür ediyorum toplantıya katıldığınız için. Bizim Dışişleri Komisyonuna ikinci gelişiniz. Aslında sizden başka da bir bakan geldi mi, hatırlamıyorum. Herhâlde gelmedi.

BAŞKAN – Aileden sorumlu Devlet Bakanımız gelmişti.

ALİ RIZA ALABOYUN (Aksaray) – Evet, bir de Fatma Hanım gelmişti. Özür dilerim.

YILDIRIM TUĞRUL TÜRKEŞ (Ankara) – Dışişleri Bakanı gelmedi.

BAŞKAN - Dışişleri Bakanımıza gittik.

ALİ RIZA ALABOYUN (Aksaray) – Biz gittik, evet. Dışarıda bir toplantı yapmıştık.

Ama nezaket gösterdiniz, ikinci kez geliyorsunuz. Buna bizim teşekkür etmemiz lazım. On, on beş dakikalık bir gecikmeyi de ben sorun olarak görmüyorum.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Estağfurullah.

ALİ RIZA ALABOYUN (Aksaray) – O yüzden buna kafanızı takmayın, moralinizi de bozmayın.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Bence bu toplantının en önemli maddesi oraya doğru kayıyor.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, yine benim kabahatim.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Estağfurullah.

BAŞKAN – Çünkü ben komisyon toplantılarını 11.00'de gong olarak başlatıyorum. Belki başka komisyonlarda on beş dakika geç başladığı da olabiliyor ama herhâlde bundan dolayı öyle bir zaman arası oldu.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Bu hassasiyete hepimizin dikkat etmesi lazım. O gong işaretini duyduktan sonra tabii.

ALİ RIZA ALABOYUN (Aksaray) – Gene de katılımınız için teşekkürler.

Şimdi, ben şu konuya değinmek istiyorum: Bakü-Ceyhan-Tiflis ham boru hattında biliyorsunuz BP bir lider şirketti. Dolayısıyla o projenin gelişmesinde çok önemli katkısı oldu ama Nabucco'ya gelince burada 6 şirket, daha doğrusu 6 ülke var. Bu ülkelerin içerisinde Almanya da olmasına rağmen Almanya tuttu, Rusya'dan doğal gazını işte Baltık Denizi üzerinden -artık Kuzey Akım mı diyeceğiz, ne diyeceksek- bir boru hattıyla ülkesine aktardı. Dolayısıyla belki Nabucco'dan gelebilecek gazı, Almanya gibi büyük gaz tüketen ülkeler ihtiyaç duymadı ama kimler ihtiyaç duyuyordu? Romanya ihtiyaç duyuyordu, belki Çek Cumhuriyeti ihtiyaç duyuyordu, Macaristan, Bulgaristan. Onların da Avrupa Birliği içerisinde böyle bir gücü de yoktu. Bunun çok etkili olduğu kanaatindeyim. Bir de lider bir ülke, lider bir şirket yok Nabucco'da benim görebildiğim kadarıyla. Yani Bakü-Ceyhan-Tiflis'te sanıyorum BP en büyük hissedar. Belki de yüzde 50'nin üzerinde mi? Detayını bilemiyorum ama Nabucco'da herkesin eşit payları var. Dolayısıyla bu işi sürükleyebilecek lider bir şirketin olmaması Nabucco'yu birazcık sıkıntıya soktuğu kanaatindeyim.

Bir diğer konu da biliyorsunuz orta Hazar bölgesi ve Orta Asya hidrokarbon enerjiler açısından bir kaynak ülke. Avrupa da tüketiyor. Güney Akım Projesi'yle hem bu Nabucco hem de TANAP Projesi birbirine alternatif mi, yani biri olduğunda diğer proje kendiliğinden akamete mi uğruyor, böyle bir şey olacak mı yoksa 2050 projeksiyonu içerisinde TANAP gibi, Güney Akım Projesi gibi, Nabucco gibi birkaç tane daha hatta ihtiyacı olacak mı özellikle Hazar ve Orta Asya'dan gelen doğal gazın Türkiye üzerinden veya benzeri hatlarla Avrupa'ya nakli konusunda?

Bir konuya değindiğiniz siz. "Yüzde 25'lik bir doğal gaz talep artışı oluyor." dediniz Sayın Bakanım. Tabii bu, ekonomimizin canlı olduğunu gösterdiği kadar, yani enerji ihtiyacının talebinin de çok yüksek olduğunu gösteriyor. Doğal gaz termik santralleri hem erişebilme hem kullanabilme hem yapılabilme açısından kısa sürede faaliyete geçebiliyor ama bu da bir taraftan da bizim yurt dışına olan doğal gaz bağımlılığımızı artırıyor. Yerli kaynaklara yönelmek konusunda en azından doğal gazın enerji üretiminde kullanılmasını azaltmaya yönelik yerli kaynaklara yönelilmesi konusunda bir çalışma var mı?

Teşekkür ediyorum Sayın Bakanım.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bakan.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Evet, ben de Sayın Alaboyun’a teşekkür ediyorum.

Öncelikle BTC boru hattında BP’nin yüzde 30’lar civarında, Socar’ın -Azerbaycan şirketinin- yüzde 25’ler civarında, Chevron’un yüzde 9’lar civarında, Statoil’in yine benzer hisseler oranında, TPAO’nun da yüzde 6,53’lük bir hissesi var. Yani biz bir yandan büyük oranda petrol fiyatlarının artmamasını talep ederken -ki bu doğru bir talep- TPAO da petrol fiyatlarının artmasını isteyebiliyor çünkü orada bir petrol sahibi bir firma ve geçen yıl da gelirleri itibarıyla, ödediği vergi itibarıyla da kurumlarda 1’inci sırada çıktı. O yüzden kâr oranı da yüksek bir şirketimiz. Tabii Itochu gibi, Inpex gibi, Conoco Phillips gibi yine Uzak Doğu’dan ortakları da olan bir konsorsiyum BTC boru hattı.

Tabii dünyada ekonomiler globalleşiyor, projeler globalleşiyor ama bir kısım politikalar ulusallaşılıyor. Almanya kendi ihtiyacını karşılayabilmek açısından Nabucco’da ortak olduğu kadar Rusya Federasyonu ile yaptığı anlaşmada Kuzey Akım Projesi’ni geliştirerek müstakil bir boru hattı oluşturulmasını da bildiler. Niçin Almanya gibi, Fransa gibi ülkeler böyle projelerde ön alabiliyor da Türkiye ön almasın? Türkiye de TANAP’la böyle bir ön almayı gerçekleştirdi. Biz iyi niyetimizle Nabucco’da 6 ortaklardan biri olarak, Almanya, Avusturya, Romanya, Macaristan ve Bulgaristan olarak başlamıştık. “Birbirine rakip midir?” dediniz. Bunlar kısa vadede birbirine rakip gibi görünse de orta ve uzun vadede birbirine rakip olmayan projeler. Çünkü Avrupa Birliği’nin doğal gazdaki ihtiyacı, özellikle Norveç’in arzındaki azalmasıyla beraber daha da hissedilir hâle gelecek ve 700 milyar metreküp civarında bir ihtiyaç belirtiliyor 2035 yılında. O açıdan biz cuma günü temel atması yapılacak olan Güney Akım’ı da bu manada desteklediğimizi söylemiş olduk.

Tabii Güney Akım derken onun ÇED’ine uyulmak zorunda, yani o bir layüsel ve sınırsız bir anlaşma değildir. İnşaat sonrasında Rusya Federasyonu’yla tekrarda işletme izniyle alakalı Türkiye’nin onayı tabii ki söz konusu olacaktır. O açıdan bütün bu projeler birbirine bağlı. Doğal gazın daha az kullanılmasıyla alakalı yerli kaynak artırımı var mı? Tabii ki şu anda gerek Avrupa Birliği üyesi ülkelerde gerekse dünyanın ortalama yenilenebilir enerji kaynakları ortalamasının daha üzerindedir Türkiye’nin ürettiği. Elektriğinin yüzde 25-26’sını yenilenebilir enerji kaynaklarından alıyor. Dünya ortalaması yüzde 13,5’ler civarındadır. O açıdan Türkiye bu manada hedef olan yüzde 30’ları tutturmak için de daha fazla HES projesi, daha fazla güneş, daha fazla rüzgâr projesi yapmak için uğraşmaktadır. Verdiği lisanslar da bunu teyit etmektedir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Gür, buyurun.

NAZMÎ GÜR (Van) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakana da çok teşekkür ediyoruz.

Ben de biraz gecikmeli geldim ancak anladığım kadarıyla hep boru hatları, yani petrol, doğal gaz boru hatları konuşuluyor. Biraz konuyu değiştirelim. “HES’ler” dediniz. Ben özellikle Hakkâri ve Van bölgesindeki HES’leri gördüm. Sizin de görmenizi çok isterim Sayın Bakan. Gerçekten doğal facialar yaratılmış durumda. Hele hele Bendimay üzerindeki HES’i muhakkak gidip görmeniz gerekiyor. Biliyorsunuz Bendimay Van Gölü’ne dökülen ve büyük doğal bir şelalenin de kaynağı aynı zamanda. Gerçekten görmenizi çok isterim. O dereyi nasıl kurduğunu, enerji uğruna doğayı nasıl geri dönülmez bir biçimde tahrip ettiğimizi göreceksiniz. Tabii enerji ihtiyacı ve doğal çevreyi koruma ikilemi hep gidecek ihtiyaç arttıkça. Doğa belki daha çok tahrip olacak ama ülkenin doğal güzelliklerinin, doğasının korunması da hepimizin ortak sorumluluğu olsa gerek.

Nükleer enerji konusu son derece önemli. Biliyorsunuz, Sayın Başbakanımız geçenlerde de açıkladı Sayın Rusya Devlet Başkanının Türkiye’yi ziyaretinde. Mersin’de yapılacak olan nükleer enerji santrali yaklaşık 20 milyar dolarlık bir maliyet çıkarıyor Türkiye’ye. Gerçekten Türkiye, enerjiye ihtiyaç duyduğu için mi yoksa nükleer enerji konusunda edindiği bilgi ve birikimi bu yolla da enerjiye dönüştürme ihtiyacı mı duyuyor? Onu hep sizlere sormak istemişim. Bir de yeni ihaleler var kuşkusuz nükleer enerji konusunda. Örneğin Kanada, Amerikalı şirketlerle görüşmeleriniz sürüyor. Koreli, Japon şirketlerle görüşmeleriniz sürüyor. Varsayalım ki Mersin’dekini Rusya’ya verdik -ihalesi zaten verilmiş durumda- bir tanesini Korelilere verdik, bir tanesini Kanadalılara verdik, bir tanesini Japonlara verdik, dört ayrı teknoloji, dört farklı ülke, dört farklı yaklaşım, hatta dört farklı dil. Türkiye bunların üzerinden nasıl gelecek, barışçıl amaçlarla nükleer enerji ihtiyacını karşılama yoluna giderken bunun önünü nasıl alacak?

Bir de tabii alternatif enerji, özellikle rüzgâr ve güneş enerjileri ne durumda Türkiye’de? Türkiye’nin gerçek potansiyelini açığa çıkaracak çalışmalar söz konusu mu?

Son olarak da ilimle ilgili küçük bir talepte bulunayım sizden. TOKİ evleri 23 Ekimde Sayın Başbakanın katıldığı törenlerle verildi, anahtarlar teslim edildi ancak şu ana kadar boş, insanlar yerleşemedi, kış şartları biliyorsunuz. Bir sebebi, altyapıları yok, ısınma sorunu var ve doğal gaz henüz ulaşmış değil. Bu konuda, TOKİ'lere öncelikli olarak doğal gazın verilmesi konusunda sizin hızlandırıcı desteğinizi talep ediyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, buyurun.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Sayın Gür, ben de teşekkür ediyorum.

Tabii, Türkiye temel bir tercih yapmak zorunda. Şimdi, desek ki, bugün bir karar alsak, “Bütün HES’ler durdurulmuştur.” yani çevre gerekçesi veya bir başka gerekçeyle. Yani iki ekstremde de uygulanması söz konusu değil ama bir olayı masanın üzerine yatırmak açısından söylüyorum. Böyle bir karar alınabilir, bunun bedelini yine hep beraber öderiz. Bu karar ne kadar doğrudur? E, peki, böyle derken, HES’leri tamamen mi açalım? Doğru, bunun da bir orta noktası mutlaka var. Biz çevreye rağmen enerji projelerinin gerçekleştirilmemesi lazım geldiğinin altını çiziyoruz. Bu bir enerjinin, böyle, güzel söylemi, kulağa hoş gelen söylemi olarak değil; buna gerçekten inandığım için söylüyorum. Bizim çevreye rağmen değil, çevreyle beraber bu projeleri gerçekleştirmemiz lazım. Bir Enerji Bakanlığı için en kolay işlerden bir tanesi, böyle, çayını kahvesini ısmarlayıp telefonda doğal gaz siparişi vermesidir; hiç kimseyle uğraşmadan, böyle, bunların tartışmasını yapmadan, çevreye de çok uyumlu bir şekilde bunların siparişini vermesidir. E, bedelini yine ödüyoruz işte. Yani cari açıktan tutun ki bunların her birisinin paralarını dolar olarak ödüyoruz. Çok tercih edilen bir şey olmaz bu. O yüzden, biz Türkiye’nin mesela elektrik üretimindeki doğal gaz payının yüzde 30’lar civarında olmasını istiyoruz. İnşallah, bu yıl yüzde 41’ler, 43’ler arasında kapatacağız. Yüzde 53’ler civarındaydı yani gittikçe azaltıyoruz bunu ama bu aynı zamanda mesela yağış rejimlerine de çok bağlı. Şimdi, yağışlar azalırsa, biz “Elektriğimiz kalmadı, yağmur az yağdı.” diyemeyiz, yerine bir şey yapmamız lazım, o da doğal gazdan o ihtiyaçların karşılanması gerekiyor.

Türkiye’nin, artık büyüyen, gelişen Türkiye’nin küçülen enerji sektörü olmaz. Nükleer güç santrallerinin yapılmasıyla yalnızca elektrik talebi açısından, yalnızca elektrik üretimi açısından değil, aynı zamanda sanayileşme açısından ciddi bir lig atlayacaktır. Yani bunu bütün yüreğimle söylüyorum, bir traktör fabrikasında, bir traktörün üzerinde 5 bin tane parça vardır; binek tipi bir araçta 10.100 tane parça var, her birimizin bindiği; nükleer güç santrallerinde 515 bin adet parça var. Ne kadarını biz üretilim bunun? Yapabildiğimiz kadarını biz üretilim. Yapamadığımızı zaten üretemeyeceğiz. Şimdi, biz Ruslarla pazarlık ediyoruz, diyoruz ki: “Hepsini biz yapacağız.” “E, yapabiliyorsanız buyurun.” dedi. Baktık ki jeneratörle türbin kısmını yapamıyoruz. “Başka neler yapamıyoruz?” diye böyle, geriye doğru çekildik ama bunların Güney Kore 1971 yılında ıgınenen ipliğe varıncaya kadar hepsini Amerika Birleşik Devletleri’nden aldı, şu anda yüzde 100’ünü kendisi yapıyor. Yani bu bir süreç. Bunu ben yapamazsam çocuklarımla en azından yapabiliyor durumda olması lazım. Yani Türkiye’nin geleceğini doğru inşa etmemiz lazım. Bu, sanayileşme açısından şu anda öngöremediğimiz ve tahmin edemediğimiz kadar önemli bir noktadır. Yani 4 tane doğal gaz santrali kurup yine nükleerin elde ettiği enerjiyi elde edebilirsiniz. Biz 7,2 milyar dolarlık doğal gazdan tasarruf edeceğiz, doğal gaz almayacağız bunun yanında ve bizim şu anda, bakın, dikkatli incelediğimizde, güneş santrallerine verdiğimiz fiyattan daha ucuzdur Rusya’yla yaptığımız anlaşma. Birinde 13,3 dolar senttir, birinde 12,35 dolar senttir. Yani biz buraya artı bir maliyetle bir yatırım yapmayacağız, biz buraya 1 kuruş para harcamayacağız yani 20 milyar dolar diyoruz ya. Yaptığımız anlaşma böyle bir anlaşma ve tarife yoluyla bunlar itfa edilecek, tarifeye ödenecek bu paralar.

Alım garantisini yüzde 100 isteyen firmalar vardı, şimdi yüzde 50 istediler Ruslar. Niçin? “Serbest piyasaya güveniyoruz.” dediler. Bütün bunları... Yani ben komisyonu çok fazla meşgul etmek istemem ama Sayın Başkanım, müstakil bir vakit olduğunda sırf enerjiyle alakalı yapılanma üzerine biz Enerji Komisyonuna, Çevre Komisyonuna, farklı komisyonlara kahvaltılı, yemekli bilgiler veriyoruz. Her türlü soruyu sormak, eleştirmek her milletvekilinin hakkı. İktidar-muhalefet ayrımı olmaz burada yani her birimiz bu ülke için uğraşıyoruz. Yani burada kimse art niyetli değil ve mutlaka iyi şeyler olsun adına eleştirilerini koyuyorlar. Ama ben arkadaşlarımız bu bilgilere vâkıf oldukça bu tavsiyelerinin daha da iyi bir noktaya taşınacağı kanaatindeyim. Bunları bizim anlatma ihtiyacımız var.

Mesela güneşin çok faydalı olduğunu söylüyoruz, çok doğru, yenilenebilir enerji ama tarım arazileri diyor ki: “Benim üzerime yapma.” Başka kimler diyor? Sit alanları diyor, tarihî varlıklar, kültür varlıkları, mera vasfını kaybetmemiş araziler, turizm alanları; 15 tane alan sayıyorsunuz. Türkiye’nin şu anda HES’e kapatılmış 100 bin kilometrekare arazisi var. 780 bin kilometrekarenin yüzde 15’ine yakın arazi şu anda kırmızı alan olarak kapatılmış durumda, “Buraya yapamazsınız.” deniliyor. E, doğru, ben gidip de altı bin yıllık bir tarihî varlığın üzerine bir şey yapmamalıyım normalde ama ülkenin toplam faydasına bakalım. Eğer ülkenin üstü altından

daha kıymetliyse üstüne tabi olalım, altı üstünden daha kıymetliyse -maden yataklarında olduğu gibi- altına tabi olalım. Türkiye'nin maksimum faydasını mutlaka sağlayabiliyor olmamız lazım.

Evet, 3 ayrı ülkeden, 3 ayrı firmadan alırsak mahzuru var mı? Belli mahzurları var nükleer yapmanın, avantajları da var. Bunun, bir nükleer santralin 27 ayrı bankadan bir sendikasyonla finanse edildiğini düşünürsek çok ciddi bir finansman yapısı bu. Her ülke her finansmanı aynı anda karşılayamayabiliyor. Şu anda Avrupa Birliği üyesi ülkelerden, büyük ülkelerden "Bunun finansmanını biz karşılayamayız." diyenler oluyor. Uzak Doğu'dan "Biz bunun finansmanını karşılamakta herhangi bir sıkıntı çekmeyiz." diyenler oluyor. Yani çok farklı argümanları olan ve finansman yapısı itibarıyla çok farklı ihtiyaçları olan bir konu.

GES'leri geliştiriyoruz. 600 megavatla başlayacağız. En büyük argümanımız, bunlara bağlı olmayan ve lisansa tabi olmayan Mardin'deki, Diyarbakır'daki ve Urfa'daki derin kuyu pompalarına güneş enerjili çözüm bulmak. Biz onların kayıp kaçaklarından -iyi bir kelime bulmam lazım- bizar olduk, onlar da bizim bastırmalarımızdan sıkıntı duyuyorlar. Bunlar bizim insanlarımız, bizim vatandaşlarımız ama güneş enerjisiyle alakalı sunduğumuz çözüm, sunacağımız çözüm, inşallah, herhangi bir interkoneksiyona, herhangi bir vatandaşa, herhangi bir yapıya yük olmaksızın geliştireceğimiz bir proje yapısı olacak. Güneş bence en büyük... Yapısını kendi tarlasına kuracak ve kendi tarlasından da sulayacak. Dolayısıyla, bu dediğim Van bölgesi ve Dicle bölgesini çıkardığımız anda -2 tane önemli bölgemiz var bu manada- Türkiye'nin şu anki kayıp kaçak oranı Avrupa Birliği'nin kayıp kaçak oranından daha düşük; yüzde 9,4. Yani biz doğru yolda ilerliyoruz ama o 2 bölgenin problemini mutlaka çözmemiz lazım. Bizim insanımız oradakiler de, onun problemini çözmemiz lazım.

Son olarak da TOKİ evlerine ben Van'da gittim, TOKİ evlerinin açılışına, Sayın Başbakanımıza refakatle. Orada gördüğüm konu şu oldu: "Elektrik bağlanmıyor." dediler. "Tabii." dedik. Vatandaşımız burada, TEDAŞ yöneticilerini çağırdık, "Niye bağlanıyorsunuz arkadaş?" dedik, "Efendim, biz bağlıyoruz, enerjimiz hazır ama vatandaşımız abone olmak istemiyor." dedi. Döndüm vatandaşımıza: "Kardeşim, abone olacaksın biz senin hizmetindeyiz, abone olmayacaksın biz sana elektrik sağlayamayız." Doğru olan da bu. Yani o açıdan, bunların her birisini açık açık, şeffaf bir şekilde konuşuyoruz. Yani biz niçin aldığımız ayakkabıya para öderiz de aldığımız elektriğe para ödemek istemeyiz? Yani bu çok normal, çok doğru bir şey değil. O yüzden, huzurlarınızda bir kez daha söylüyorum: Orada elektriğimiz hazır, bütün trafo altyapılandırmasını hazırladık, çok ciddi bir yapı kurduk. 240 milyon TL bu bir yıl içerisinde artı para harcamışız Van'a. Yani hiçbir ilimize bu manada para harcamadık. Tabii ki onların üzüntüsünü, sıkıntısını paylaşmak bizim görevimiz ve biz de paylaştık.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, nazik davetinizi gerçekten çok büyük bir heyecanla karşıladık. İnşallah, yeni yılda ilk fırsatınızda...

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Bir yıl sonra mı yapacağız?

BAŞKAN – Yani bu seneyi de sayarsak iki yıl olacak efendim.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Tamam, biz hazırız. Bununla alakalı bizim özel kalem de sizin danışmanınızla irtibat kuracak.

BAŞKAN – Bütçe görüşmeleri bitmiş olur, Ocak ayı içinde, eğer sizin için de uygun olursa...

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Menüde istediğiniz özel bir şey varsa onu da yazdırabilirsiniz Başkanım.

BAŞKAN – Çok teşekkür ederim.

Sayın İşler, buyurun.

EMRULLAH İŞLER (Ankara) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, vermiş olduğunuz bilgilerden dolayı çok teşekkür ediyorum.

Ben hemen kısa bir soru sormak istiyorum çünkü zaman zaman da basında bu konulara değiniliyor; Yok "Petrol bulundu.", yok "Doğal gaz bulundu." vesair. Yapılan aramalar konusunda son durumda ne durumdayız? O konuda bilgi vererseniz çok memnun olacağım. Gerek denizlerde gerek karada...

Teşekkür ediyorum.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Şimdi, biz "Varsa bulacağız, yoksa bulamayacağız." diye açıklama yaptık. Doğal gaz ve ham petrolün aranmasıyla alakalı on yıllık AK PARTİ hükümetleri zamanında 13 katına varan bir ödenek ayırdık. Yurt dışında kazandığımız, Türkiye'de kazandığımız paraları yine Türkiye'deki arama faaliyetlerine

ayırıyoruz. 2002 yılındaki arama faaliyetlerine ayrılan para 100 milyon dolardı, şimdi 1,3 milyar dolardır. Bunların bir kısmında başarılı oluyoruz, bir kısmında başarılı olamıyoruz. Dünyadaki ortalaması yüzde 10'lar civarında, ülkesine göre yüzde 2'ler civarında. Yani 100 kuyu vuruyorsunuz 10'unda çalışabiliyorsunuz, 100 kuyu vuruyorsunuz 5'inde çalışabiliyorsunuz. Karadeniz'de olduğuna inandığımız için çalışmalara devam ediyoruz. Yaptığımız anlaşmalar var uluslararası firmalarla, Exxon Mobil gibi, Chevron gibi, BP gibi, Petro Brass gibi firmalarla. Anlaşmanın özünde şu yatıyor: Bulursak beraberiz, bulamazsak sen harcıyorsun yalnızca. Anlaşmanın özü bu. 750 milyon dolar harcayıp giden firmalar olduğu gibi, 450 milyon dolar harcayıp da "Ben ayrılıyorum." diyen firmalar da oldu. Biz tabii ki onların para harcayıp da gitmelerini temenni etmezdik. Keşke bulunsa da biz de yarı parasını, masrafını ödeseydik ama yaptığımız anlaşmalarda da parayı biraz dikkatli kullanmaya çalışıyoruz. En son, yani İstanbul Boğazı'ndan çıkarsak şöyle 67 kilometre sonra bir yerde bir doğal gaz rastladık fakat ihtiyatlı konuşuyoruz. Bunun prosesi yapılacak.

EMRULLAH İŞLER (Ankara) – Karadeniz tarafında mı?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Karadeniz tarafında. Bu doğal gazın miktarı ne kadar? Doğal gaz var orada ama miktarı ne kadar? Proses edildikten sonra fizibil mi, uygun mu yoksa çıkarıldığı maliyete değmeyecek mi? Bazen şöyle oluyor: Rezervi hesap ediyorsunuz, geliriniz 100 lira; masrafınızı hesap ediyorsunuz, masrafınız 140 lira; e, girmiyorsunuz o projeye. Biz sırf doğal gaz bulduk diye bunun reklamını yapmak için masraf yapmayız. Yani bu parayı sorumlu bir şekilde harcamaya gayret ediyoruz. O yüzden, karadaki çalışmalarımız devam ediyor. Shell'le Akdeniz'de anlaşma yaptık, 450 milyon dolarlık yeni bir anlaşma. Yine aynı şekilde, bulurlarsa masraflarını paylaşacağız, bulamazlarsa parayı yalnızca onlar harcamış olacaklar. Yani teknolojisine güvenen, kendisine güvenen firmaların oraya gelmesi ve bu çalışmayı yapması doğrudur diye düşünüyoruz. İnşallah, yani bu ekonomiye, gayrisafi yurt içi hasılasının 3 katına çıktığı bir ülkeye böyle bir hediye vermek herhâlde bütün çalışma arkadaşlarımızın ana amacı olacaktır. İnşallah, dua edin, biz de gayretlerimizi göstereyim.

BAŞKAN – Muhterem Oğan...

SİNAN OĞAN (İğdır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Efendim, Sayın Bakanım, inşallah, o hediyeyi biz İğdir'dan vereceğiz. Büyük bir özel firmamız İğdir'a hakikaten çok geniş bir makine ekipman getirdi, yığdı; çok da iddialı konuşuyor. İnşallah, İğdir'dan biz petrol bulacağız diye ümit ediyoruz.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – İnşallah, inşallah.

SİNAN OĞAN (İğdir) – Şimdi, Azerbaycan'la yapılan bu anlaşma hakikaten önemli. Milliyetçi Hareket Partisi olarak biz bu anlaşmanın bir an önce hem komisyonumuzdan hem Meclisimizden geçmesi için üzerimize düşeni yapacağız.

Tabii, enerji çeşitliliği, sizin de ifade ettiğiniz gibi, enerjiyi çeşitlendirmek, kaynakları çeşitlendirmek önemli. Rüzgâr, termal, güneş, HES; bunların hepsi çok iyi, çok güzel ama biz de HES'lerden sıkıntı yaşıyoruz Sayın Bakanım. İğdir'a birkaç tane HES kuruldu, biz de çok sevindik, dedik: Ne güzel, bir taraftan elektrik üretilecek, bir taraftan bilmem ne olacak ama İğdir Ovası bu sene kavruldu. Yani o HES'lerin bir düzeni, bir sistemi yok mudur? Ne kadar su toplamalı, ne kadar bırakmalı? İğdir'da bu sene çiftçimiz tarım yapamadı, hiçbir şekilde yapamadı ve bir sonraki seneye de ümitsiziz. İnşallah, bu konuyla ilgili de bir tedbir alırsınız.

Benim bir sorum olacak, gündemde de yer alan bir konu. Suriye ile sıkıntılarımız devam ediyor. Bunun bir de İran boyutu var ve Rusya boyutu var. Bilmiyorum, biz tedbirimizi almış mıyız? Mesela yarın Suriye sıkıntısı İran'ı da içine alacak şekilde genişlerse, Rusya da bunun bir tarafında yer alırsa, enerjimizin de neredeyse yüzde 70'ten fazlası, elektriği de -daha nükleer katmadan- bunun içine kattığımızda... İran ve Rusya bu anlamda enerjiyi bize bir koz olarak kullanır mı? Bizim buna karşı tedbirimiz nedir? Çünkü daha önce kullandılar; İran da kullandı, Rusya da kullandı başka ülkelere karşı, İran da bize karşı kullandı. İnşallah, bununla ilgili bir tedbirimiz vardır. En azından depolama tesisimiz, yapıyorsak eğer, ne durumdadır?

Teşekkür ederim.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Evet, ben de teşekkür ediyorum.

İsterseniz sondan başlayalım. Tabii, siyaseten her ülke her konuda aynı şeyleri düşünemiyor olabilir. Suriye rejimi konusunda, esasıyla alakalı böyle bir durum var ama son yaptığımız, üç gün önceki yapılan toplantıda da bu manada sıkıntı yaşanmayacağı kanaati bende hasıl oldu. Dediğim gibi, bütün enerji grup başkanlarıyla ve değerli meslektaşım Novak'la da bunları ayrı ayrı görüştük. Yani herkes...

Bir: Biz hibe yollu almıyoruz bunları. Yani alıyoruz, karşılığında parasını veriyoruz yani çıkar karşılıklı. Türkiye, yani yüzde 43'ler dedim ama zaman zaman bu dalgalanıyor, yarısını diyelim ki doğal gazdan elde ettiği elektrikle yola çıkıyor. Şimdi, Türkiye'nin toplam enerji girdisinin yüzde 25'i, yüzde 27'si Rusya'ya bağlı. Böyle, yanlış rakamlar olduğunu görüyorum, işte, "Nükleerle daha çok

artıyor bağımlılığımız.” deniliyor. Arkadaşlar, tam tersine, nükleerle bağımlılığımız daha da azalıyor. Şimdi, siz bir ülkeye gidip yatırım yaptığınızda, para harcadığınızda, düşünün, kim kime bağımlı oluyor? Libya’ya gittik, müteahhitlerimiz yatırım yaptılar. Parasını alamayan müteahhitlerimizdi, parasını ödemeyen o an Libya’ydı. Şimdi, ben mi Libya’ya bağlı oluyorum, yoksa Libya mı bana bağlı olmuş oluyor? E, ben Libya’ya bağlı olduğum için parasını tahsil etmek istedim. Şimdi, Rusya gelecek, burada para harcayacak arkadaşlar. Biz bu işe şöyle başladık dört yıl önce: “Biz Rusya’ya bağımlıyız. Amacımız Rusya’ya bağımlılığımızı karşılıklı bağımlı hâle getirmektir.” dedik. “Nasıl olacak?” dediler, “Proje yapacaksınız.” dedik. Rusya –müzakereleri takip eden arkadaşlarımız bilirler- bu projeye, nükleere bizim ortak olmamızı istedi ve biz “Ortak olmayacağız.” dedik. Ortak olacağımız projeler de var, olmayacağımız projeler de var. “Biz bu projeye ortak olmayacağız.” dedik. “E, siz de ortak olun, para koyun.” dediler, “Yok, biz olmayacağız.” dedik. Yani burada bunu isteyen taraf biziz. Şimdi, ben gazetede okuyorum, “Yüzde 100’ünü Rusya almış.” diyorlar. Yani Rusya yüzde 100’ünü almak istemedi.

Şimdi, siz nükleer santrali yaptığınızda onu neyin yerine ikame edeceğiniz önemli. Eğer HES’lerden veya yerli kaynaklardan elde edeceğimiz elektriğin yerine ikame etmek isterseniz ülkenize zarar vermiş olursunuz ama ithal ettiğiniz doğal gazın yerine nükleer koymak isterseniz ülkenize faydalı olmuş olursunuz. Rusya Federasyonu’ndan aldığımız ithal gaz, nükleer santralin işletmeye girmesinden sonra düşecektir arkadaşlar ve bunun miktarı, parasal karşılığı, 2 nükleer santralde 7,2 milyar dolardır yıllık. Yani biz Rusya’ya olan bağımlılığımızı Rusya projeleriyle beraber gerçekleştiriyoruz. Ben toplantıda -birisi Rosatom Başkanı, birisi Rosneft’in Başkanı, Gazprom’un Başkanı- diyorum ki: “Size olan bağımlılığımızı sizle telafi edeceğiz.” Aynı masada.

TUNCA TOSKAY (Antalya) – 2 santral mi Sayın Bakan?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – 2 santralin doğal gazdaki azaltıcı etkisi 7,2 milyar dolardır.

TUNCA TOSKAY (Antalya) – Mersin veya muhtemelen Sinop.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Sinop diyelim ki, ikisinin.

ALİ RIZA ALABOYUN (Aksaray) – Her yıl mı Sayın Bakanım?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Her yıl, yılda.

Şimdi, böyle bir rakamdan bahsediyoruz. Niçin? Nükleer santrallerinin toplamı, 2 santralin, yaklaşık 10 bin megavat fakat bunlar yaklaşık 8 bin saat çalıştıkları için 80 milyar kilovatsaat elektrik üretecekler. On yıl sonra devreye girdiğini düşünelim, Türkiye’nin ihtiyacının da on yılda 2’ye katlandığını düşünelim; kurulu güç olarak yüzde 10’una ama elektrik üretimi olarak yüzde 20’ine karşılık gelecek büyük bir miktardan bahsediyoruz, büyük bir blok güçten bahsediyoruz. O yüzden, bu manada ne istediğini az çok tespit etmiş, sanayiye faydalarından farklı olarak da enerjideki girdilerini tespit etmiş bir strateji olarak, bir politika olarak bunları söylüyorum.

Tabii, su rejimlerinin düzenlenmesi, malum, Orman ve Su İşleri Bakanlığı bünyesindeki DSİ tarafından yapılıyor. Yani şahsen Iğdır’daki ovaya ne kadar su veriliyor, sulama payı nedir; ben bunu bilmiyorum çünkü DSİ buna bakıyor. Bunu Veysel Hoca’la da, Sayın Bakanımızla da konuşacağım, notumu aldım. Iğdır’da özel bir proje var mı, yoksa “Iğdır’daki projeler adına” mı diyeyim ben?

SİNAN OĞAN (Iğdır) – Iğdır’da birkaç proje var.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Birkaç proje adına...

SİNAN OĞAN (Iğdır) – Yani hepsinin su tutum rejimi çok sıkıntılı. Yani adam kafasına göre suyu tutuyor. Mesela hafta sonu gecenin bir yarısı bırakıyor. E, gece yarısı vatandaş nasıl sulama yapsın? Gece bırakıyor, sabah yeniden kesiyor; insanımız sulama yapamıyor.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Bu, dediğim gibi, DSİ’nin kontrolünde. Bunu özellikle konuşacağım, siz de Veysel Hoca’la belki konuşursunuz ama ben bunu öğrendikten sonra sizinle paylaşacağım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Son iki sözü Sayın Toskay ve Sayın Safi’ye veriyorum.

Buyurun.

TUNCA TOSKAY (Antalya) – Sayın Başkan, Sayın Bakanım; verdiğiniz bilgiler için çok teşekkür ediyoruz, yalnız, bugün burada siz lütfedip bize ayrıntılı bilgi veriyorsunuz ama bizim sorularımızın sonunun gelmesi pek muhtemel değil. O bakımdan, komisyon toplantısının, mutat toplantısının dışında bir araya gelmemizin, gerçekten, bizim bilgilenmemiz açısından çok katkı vereceğini düşünüyorum.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Hayhay.

TUNCA TOSKAY (Antalya) – Bundan evvelki toplantımızda, sizin teşrif ettiğiniz toplantımızda sizin ve bürokratlarınızın hazırladığı bir doküman vardı, CD'yle beraber, bize ilettiğiniz yani bu, enerjiyle ilgili bütün son gelişmeleri de içeren. Eğer öyle bir CD'yi ve yazılı dokümanı tekrar lütfedip bize iletirseniz, bizim sizlerle birlikte yapacağımız toplantıdan evvel biz de zihnen daha hazırlıklı hâle geliriz diye düşünüyorum.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Sırf nükleer değil, bütün enerjiyle ilgili...

TUNCA TOSKAY (Antalya) – Bütün enerjiyle...

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Tamam. Onu hazırlayalım, Başkanımızla ve bütün üyelerle paylaşalım.

BAŞKAN – Ben dağıtıyorum efendim.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – CD formatında veriyoruz.

TUNCA TOSKAY (Antalya) – Hem CD hem print olarak olursa olabilir efendim.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Tamam.

TUNCA TOSKAY (Antalya) – Yine de ben başlıklar itibarıyla bazı noktalara değinmek istiyorum. Bugün bunlara cevap vermeyebilirsiniz çünkü değerli arkadaşlarımızın da çok vaktini almak istemiyorum. Ama birdenbire iş doğal gaz boru hattından nükleere kaydı. En azından bir noktayı sizden öğrenmekte, doğrusu, fayda mülhaza ediyorum.

Şimdi, bizim bu, Ruslarla yaptığımız anlaşmada bir hafif su santrali söz konusu. Şimdi, acaba 2'nci santral için teknolojiyi çeşitlendirmek bakımından bir ağır su santrali tercihimiz olabilir mi?

İki: Ağır su santrali tercihi yapıldığı zaman yerli, bol olarak bulunan toryum kaynaklarını kullanma ihtimalini de göz önünde bulundurarak, o söylediğimiz projeye birlikte Türkiye'de bir nükleer yakıt projesini de hayata geçirmek imkânı olabilir mi? Ki bu da bizim dışa bağımlılığımızı önemli ölçüde azaltabilir. Ama bunlar söylenir de uygulamaya girdiğiniz zaman bir sürü teknik güçlük de karşılaşılabılır, bunu da şey olarak ben kabul ediyorum efendim.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Evet, Sayın Safi'den de...

BAŞKAN – Sayın Safi'yi de alalım, ondan sonra size...

İSMAIL SAFİ (İstanbul) – Sayın Toskay hemen hemen benzer soruyu sordu ama ben biraz daha net sorayım: Biraz önce bağımlılıktan bahsettik, nükleerle alakalı olarak. Ruslar mı Türkiye'ye bağımlı olacak, yoksa biz mi onlara? Onu aslında belirleyecek olan, Sayın Toskay'ın da belirttiği gibi, yakıt nereden alınacak? Şimdi, yakıtta biz tekrar Ruslara veya dışa bağımlı olursak bu işten biz kâr etmeyeceğiz. O nedenle, onun bence çok iyi hesap edilmesi lazım. Bu bir şeyle çalışacak, yani suyla mı çalışacak, havayla mı çalışacak? Ama belli ki ya toryum ya uranyum yani böyle bir şeyle çalışacak. O kaynaklar, bir, Türkiye'de yeter miktarda var mı? Veya şimdiden bu kaynaklar üzerinde Türkiye'nin bir şey yapması lazım, bir çalışma yapması lazım. Yani 2020'de, yani bu nükleer santral çalışmaya başladıktan sonra biz o işe el atarsak, o kaynaklar da başkalarının elindeyse bu işten zararlı çıkarız.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Evet, aslında önemli bir konuya girdik.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, müsaade ederseniz, Sayın Atıcı'nın da bir küçük sorusu varmış, onu da alalım, ondan sonra soruları kapatıp devam edelim.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Tabii.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Bakan.

Öncelikle, Irak'ta yaşanan vahim olay nedeniyle ülkem adına duyduğum üzüntüyü paylaşmak istiyorum. Dışişlerimizin geldiği nokta beni gerçekten ciddi şekilde üzmektedir.

Şimdi, nükleer santral konusunda görüşlerimiz taban tabana zıt, bunu daha önce sizinle de yüz yüze burada, komisyonda konuşmalarımızda dile getirdik, yaptığımız açıklamalarda da sizin nükleere bakış açınızın son derece tehlikeli olduğunu defalarca söyledik. Bunu söylemek bizim görevimizdir. Ülkemizin çıkarlarını siz de düşünüyorsunuz elbette ki biz de düşünüyoruz. Nükleer santrallerin enerji üreteceği kesindir, buna hiç kimsenin itirazı tabii ki olmayacaktır. Nükleer santrallerin daha ucuz enerji üretip üretmeyeceği konusu tartışmalıdır, bunu da yeri geldiğinde tartışırız. Türkiye'nin de enerjiye ihtiyacı olduğu ve bu ihtiyacın artacağı da kesindir. Ancak, bizim nükleer santrallerle üreteceğimiz enerji bize nelere mal olacaktır? Önümüzde bir Fukuşima, bir Çernobil dururken, biz bunlardan ders almazken, tepemizde bakın aralık ayında bile Ankara'da güneş parlarken, hâlâ atık sorununu çözemediğimizken biz on yıl sonra devreye girecek, muhtemelen on yıl içerisinde de dünyadan giderek silinmeye başlayacak bir yöntem

üzerinde konuşuyoruz ve biz, bizden sonra gelecek olan kuşakların hayatını tehlikeye atıyoruz. Mersin Milletvekili olarak, Mersin'e kurmayı planladığınız bu nükleer santralin Mersin halkında yarattığı psikolojik travmayı size aktarmak zorundayım Sayın Bakan. Enerji de hayattır, ancak bizler halkımızın yaşamını, bedensel, ruhsal ve sosyal açıdan yaşamını da iyi yapmak mecburiyetindeyiz; hem bugün için değil sadece, ilerisi için de. Mersin halkının bu endişelerini tekraren dile getireceğim ve bu işten bir an önce vazgeçip, yenilenebilir enerji kaynaklarına yatırım yaparak ülkemizi sonsuza kadar götürecek bir enerji politikasına kavuşturmanızı dileyeceğim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Bakan aşağı yukarı bir saat yirmi dakikadır, tabii, bütün sorulara cevap verdi Sayın Atıcı. Belki...

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Farkındayım efendim.

BAŞKAN – Tutanakları okursanız orada çok detaylı bilgiler olacak.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Ben cevap versin diye değil, sadece fikrimi söylemek adına...

BAŞKAN – Biliyorum, biliyorum.

Sayın Bakanım, buyurun.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Ama ben Sayın Atıcı'ya da, diğer soru soran veya tavsiyede bulunan arkadaşlara da teşekkür ediyorum. Tabii, bunları enine boyuna konuşmak gerekiyor. Yani her birimizin de öğrenmek ve daha iyiyi yakalamak adına bunları konuşmasının doğru olduğuna inanıyorum ben.

Şimdi, bir kere nükleer, bütün dünyadaki nükleer santralleri uç uca ekliyorlar, on dört bin dört yüz yıldan beri çalışıyor nükleer santraller. Yani biri on yıl çalışmış, biri otuz yıl çalışmış, biri elli yıl çalışmış; on dört bin dört yüz yıl. On dört bin dört yüz yılda 3 tane kaza oluyor: Three Island, Amerika'da; Çernobil, şu anda Ukrayna'da, o zaman Rusya'da ve en son Fukuşima'da.

SİNAN OĞAN (İğdır) – Sayın Bakanım, Ermenistan'da da oldu, Metsamor Nükleer Santralinde.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Evet, Metsamor'da. Yalnız, şöyle: Boyutları itibarıyla dünyada bu işin politikalarını etkileyen 3 büyük kaza var. Diyelim ki 13 tane büyük kaza olsun. Şimdi, bunu ben söylemiyorum, yapılan anketler, araştırmalar, üniversiteler, akademisyen çevreleri... Yani biraz agresif bir örnek, çok örnek var ama bir tanesini özellikle seçerek söylüyorum: Yıldırım'dan ölme riski nükleerden ölme riskinin 5 katı hâlâ dünyada. Yani yıldırım'dan ölme riski de on milyonda 1.

Şimdi, temel bir tercih yapılabilir; enerjisiz bir hayat olabilir yani şu anda dünyada 1,4 milyar insanın zorunlu olarak tercih ettiği gibi. Elektrikle tanışmamış şu anda bu kadar insan var ama biz artık o evreleri geçtik ve mutlaka enerjiyle beraber olmamız lazım, sizin de bahsettiğiniz gibi. Fakat coğrafyayla oynadığınızda sizin için risk teşkil etmeyecek hiçbir hadise yok. Mutlaka ama mutlaka... Mesela evdeki kazaların trafik kazalarından fazla olduğunu söylüyor bir araştırma enstitüsü. Bize hiç öyle gelmiyor normalde. "Olur mu canım, yani patates soyarken elimizi mi keseceğiz?" diyoruz. Bunun kazaları trafik kazalarından fazla dünyada şu anda hâlâ. Şimdi, aynı mantıkla trafiğe de çıkmamız lazım çünkü otomotivde kaza yapıp insanlar ömürlerini, hayatlarını kaybedebiliyorlar. Ben sırf kaza açısından baktığımızda dahi, nükleer kazaların hâlâ dünyadaki oluşturduğu riskin diğer birçok günlük hayatımıza girmiş risklerden daha az olduğuna inanıyorum. Yani şimdi bu olaya şimdi tam objektif yaklaşırsak, mesela vatandaşımızın rahatlaması açısından, hani bakanların birisi çay içiyor, birisi başka bir şey yapıyor, yani benim de kalkıp Mersin'e yerleşmem gerekiyorsa yerleşebilirim yani bu rahatlıkla tercih edebilirim ama bunun daha ötesinde, bunun sağlıklı olduğunu anlattığımız kadar ben vatandaşımızın anladığına inanıyorum. Bunları inşallah adım adım anlatacağız.

Şimdi, dünyada nükleer yakıtlarla alakalı bir temel diyalektik var, o da şu yani hem Sayın Safi'nin sorusuyla beraber, Sayın Bakanımızın da sorusuna şöyle cevap verebiliriz. Bu 5+1 dediğimiz ülkeler, özellikle hani İran'daki nükleer yakıtın temelinde yatan mantık şu, diyorlar ki İran'a dünya: "Biz nükleer yakıtı sana istediğin gibi verebiliriz, sen zenginleştirme bunu. Bak, zenginleştirirsen kuralın dışına çıkmış oluyorsun." Bu şu demek: "Senin yakıt bulmanı garanti ediyoruz." demek bu. Yani bize bir ülkenin nükleer yakıtını zenginleştirme imkânı doğuyor nükleer yakıt verilmediği takdirde. Bu dünyanın garantisi altında yani Fransa gibi, Çin gibi, Japonya gibi, Amerika gibi ülkelerin, diyor ki: "Senin yakıt bulamıyor olman diye bir şey söz konusu değil. Sen bana tarihini ver, ben sana o süreler içerisinde teslim etmeyi garanti ediyorum." diyor.

İSMAİL SAFİ (İstanbul) – Bakanım, fiyatı?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Fiyatı bütün bu bahsettiğimiz rakamların yanında çok düşük. Güney Kore yaklaşık 8 tane nükleer santralini 650 milyon dolarla besliyor, gittik fabrikasını gördük. Bugün zenginleştirilmiş nükleer yakıtı çubuklama işlemini OSTİM'deki bir fabrika rahat yapabilir. Bize dediler "Nükleer yakıtı kuralım."

dediler, yani o çok bir şey değil ve bu dünya tarafından garanti edilen bir şey ama şuna katılıyorum, yani hafif su santralleriyle ağır su santrallerinin ciddi bir tercih noktası var. Şimdi Kanadalı Candu bununla alakalı diyor ki: "Ağır su santrallerinde ben sizin uranyumunuzla beraber bunu yapabilirim yani proses edilmemiş uranyumunuzla beraber bir işlemden geçirmek kaydıyla yapabilirim." Evet, bizim için çok uygun bir teknoloji ama diğer şartları da yerine getirmek kaydıyla. Görüşmelerimiz devam ediyor, belki de iyi sonuçlanacak.

Yani Japonya gibi, Güney Kore gibi ülkelerde tabii hafif su santralleri yani çok teknik detaylarına girmeyelim komisyonda ama bunların her birisinin birbirine göre avantajları ve dezavantajları var. Aynen bütün enerji kaynaklarının birinin diğerine göre avantajları ve dezavantajları olduğu gibi. Bu arada Metsamor'da nükleer kaza olmadı, yalnızca depremden dolayı iki ünitesini durdular, tekrar devam ettiler 1990 yılında

SİNAN OĞAN (İğdır) – Sayın Bakan 150 tane kaza var resmî verilere göre, Atom Enerjisinin şeyine göre. Bunların 5'i büyük 145'i küçük.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Benim bu dediğim şeyi, politikaları etkileyebilecek yani "Bir dakika, biz nükleer yapalım mı yapmayalım mı?" diyecek... Şimdi popülizmle ana politikaları karıştırmamak lazım. Şimdi, Almanya bir karar aldı "2022'den sonra nükleer santralleri kapatıyorum." dedi. Biz sorduk "Niçin yapıyorsunuz bunu?" dedik. "Tehlikeli olduğu için." "O zaman 2013'te kapatın." dedik. Yani bu tehlikeliyse niçin hemen kapatmıyorsunuz? On yıl tehlikesiz de ondan sonra mı tehlikeli? Araştırdığınızda bir bakıyorsunuz ki zaten ömrünü tamamlamış santrallerin kapatılma süresi gelmiş. Ben o yüzden bir ironi söyledim "Türkiye nükleer santrallerini 2071 yılında kapatacaktır." dedim çünkü 2021 yılında hizmete alınanlar o zaman ömrünü tamamlıyor. Şimdi, açık ve şeffaf olmak lazım, biz yalnızca halkımıza karşı değil, aynı zamanda bütün uluslararası arenaya da aynı şekilde açık davranmak istiyoruz.

Şimdi, ben isterseniz bundan sonraki detaylı kısmı o yemekli veya kahvaltılı sunumda yapmak üzere sözlerime son veriyorum ve tekrar teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Biz teşekkür ediyoruz Sayın Bakanım.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Tasarının maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının maddelerini okutuyorum:

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE AZERBAYCAN CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA TRANS ANADOLU DOĞAL GAZ BORU HATTI SİSTEMİNE İLİŞKİN HÜKÜMETLERARASI ANLAŞMA İLE EKİ TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE THE TRANS ANATOLIAN GAS PIPELINE COMPANY B.V. ARASINDA TRANS ANADOLU DOĞAL GAZ BORU HATTI SİSTEMİ HAKKINDA EV SAHİBİ HÜKÜMET ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- (1) 26 Haziran 2012 tarihinde İstanbul'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Sistemine İlişkin Hükümetlerarası Anlaşma" ile eki "Türkiye Cumhuriyeti ve The Trans Anatolian Gas Pipeline Company B.V. Arasında Trans-Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Sistemi Hakkında Ev Sahibi Hükümet Anlaşması"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

Tasarının başlığı ve 1'inci maddesiyle ilgili olarak bir düzeltme önergesi var.

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (1/709) esas numaralı Kanun Tasarısı'nın başlığında ve 1'inci maddesinde yer alan "Ve The Trans Anatolian" ibarelerinden önce gelmek üzere "Hükümet" ibaresinin eklenmesini arz ve teklî ederim.

Osman Aşkın Bak
İstanbul

Gerekçe:

Önerge sahibi Hükümet anlaşmasının ismiyle tasarının başlığı 1'inci maddesinin uyumlaştırılması amacıyla sunulmuştur.

BAŞKAN – Kabul edenler...

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Sayın Başkan, bir söz alabilir miyim önergeyle ilgili?

BAŞKAN – Buyurun.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Önergeyle ilgili söz aldım Sayın Başkan.

Başından beri komisyonumuz bu gibi tasarıların hiçbir tarafında bir değişiklik yapma yetkisi olmadığını hep söyleyegel di.

BAŞKAN – Bu içerisi değil, sadece...

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Bir şey midir yani aslından farklı...

BAŞKAN – Anlaşmanın içeriğinde değişiklik yapamıyoruz.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Efendim, başlık da içeriktir, sonuçta başlık nasıl imzalandıysa öyle gidecektir.

BAŞKAN – Hayır. Bu kanun tasarısının maddeleri içinde değişik yapıyoruz, 1'inci madde üzerinde.

AYTUĞ ATICI (Mersin) –Anlaşma üstünde yapmıyoruz değil mi?

BAŞKAN – Hayır, yapmıyoruz.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Peki.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının başlığı ve 1'inci maddesi kabul edilen önerge doğrultusunda değiştirilerek kabul edilmiştir.

Tasarının 2'nci maddesini okutuyorum:

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (1/709) esas numaralı Kanun Tasarısı'nın komisyon raporu üzerinde Aksaray Milletvekili Ali Rıza Alaboyun ve Ankara Milletvekili Emrullah İşler'in özel sözcüler olarak atanmasını arz ve teklif ederim.

Volkan Bozkır

Dışişleri Komisyonu Başkanı

İstanbul

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teşekkür ediyorum.

Gündemin 2'nci maddesine geçiyorum.

(1/632) esas numaralı Tasarı 15 Haziran 2012 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuştur ve 19 Haziran 2012 tarihinde komisyonumuza havale edilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti ve Gürcistan Arasında Ahıska-Borçka Enterkonneksiyon Hattı Yoluyla Sınır Ötesi Elektrik Ticaretine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı'nı görüşeceğiz.

Sayın Dışişleri Bakanlığı Temsilcisine veriyorum sözü.

Sayın Gücük, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ MEHMET TUĞRUL GÜCÜK – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Gürcistan ülkemizin enerji denkleminde çok önemli bir ülke konumundadır. Bakü-Tiflis-Ceyhan ve Bakü-Tiflis-Erzurum petrol ve doğal gaz boru hatları da malumunuz olduğu üzere bu ülkeden geçmektedir. Bunun dışında elektrik alışverişi iki ülke arasındaki enerji işbirliğinin de temel yapı taşlarından birini oluşturmaktadır.

Gündemdeki kanun tasarısıyla elektrik alanında sınır ötesi ticaretin teşviki, artırılması, kamu özel sektör kuruluşlarınca bu alanda yapılacak yatırımların ve sınır ötesi elektrik ticaretinin teşviki amaçlanmaktadır.

Gürcistan onay sürecini 17 Nisan 2012 tarihinde tamamlamış bulunmaktadır.

Tasarının kabulünü tensiplerine arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, ilave etmek istediğiniz bir husus var mı?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Çok kısa...

BAŞKAN – Buyurun efendim.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Çok kısa arz edeceğim.

Tabii Türkiye Batı'nın en doğusundaki enterkonneksiyonun ülkesi olarak ENTSO-E dediğimiz sisteme dâhil olmuştur yani bu teknik açıdan çok önemli bir konudur. Yani Fransa'daki üretilen bir elektriğin Türkiye'de satılabilmesi, Türkiye'de üretilen bir elektriğin Almanya'da satılabilmesi teknik açıdan artık mümkün olabilmektedir. Bu açıdan doğumuzda da yani Gürcistan'ın hidroelektrik santralleri potansiyeli çok yüksek, 25 bin megavatlar civarında, bunun bir kısmının karşılıklı ihtiyaçlar hâlinde kullanılabilmesini teminen böyle bir şey yapıyoruz. Şu an 350 megavatlık bir potansiyeli var, bunu 1.050 megavata kadar da çıkartacağız. Yani iyi bir iştir diye düşünüyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Söz almak isteyen üyemiz olmadığı cihetle tasarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Tasarının maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının maddelerini okutuyorum:

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE GÜRCİSTAN ARASINDA AHISKA-BORÇKA ENTERKONNEKSİYON HATTI YOLUYLA SINIR ÖTESİ ELEKTRİK TİCARETİNE İLİŞKİN ANLAŞMANIN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- (1) 20 Ocak 2012 tarihinde Tiflis'te imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti ve Gürcistan Arasında Ahıska-Borçka Enterkonneksiyon Hattı Yoluyla Sınır Ötesi Elektrik Ticaretine İlişkin Anlaşması"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (1/632) esas numaralı Kanun Tasarısı'nın komisyon raporu üzerinde Aksaray Milletvekili Ali Rıza Alaboyun ve Ankara Milletvekili Emrullah İşler'in özel sözcüler olarak atanmasını arz ve teklif ederim.

Volkan Bozkır

Dışişleri Komisyonu Başkanı

İstanbul

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teşekkür ediyorum.

Gündemin 3'üncü maddesine geçiyorum.

Nükleer Enerjinin Barışçıl Amaçlarla Kullanımına Dair Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı. (1/666) esas numaralı Tasarı 1 Ağustos 2012 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuştur ve 1 Ekim 2012 tarihinde de komisyonumuza havale edilmiştir.

Sözü Sayın Gücük'e veriyorum, buyurun.

DİŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ MEHMET TUĞRUL GÜCÜK – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Anlaşma 9 Nisan 2012 tarihinde Sayın Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanımız ile Çin Halk Cumhuriyeti muhatabı arasında imzalanmıştır. Nükleer enerji alanında yapılacak iş birliğinin genel çerçevesin çizmektedir. Esasen bu alanda iş birliğine başlanmadan evvel ülkeler öncelikle nükleer alandaki iş birliklerinin barışçıl amaçlarla gerçekleşeceğini taahhüt etmektedirler.

Anlaşmanın onay süreci Çin Halk Cumhuriyeti tarafından tamamlanmış olup bu yöndeki resmî bildirim 30 Ağustos 2012 tarihinde alınmıştır.

Tasarının kabulünü tensiplerine arz ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, ilave etmek istediğiniz bir husus var mı?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Çok kısa söyleyeceğim.

BAŞKAN – Buyurun.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Bu normalde formel anlaşma gibi görünüyorsa da bizim açımızdan şöyle bir önemi var: Şu ana kadar ABD, Rusya, Fransa, Kanada, Güney Kore, Arjantin gibi ülkelerle bu anlaşmaları imzalamıştık, şu anda müzakerelerini yürüttüğümüz ülkeler arasında Çin de var. Bu bir iki üç anlaşmasını imzalıyor olmamız hâlinde -barışçıl amaçlarla kullanılacağını da kabul ederek karşılıklı, başka bir amaca matuf olmamak üzere- kurumlarımızı rahat görevlendirmiş olacağız.

O açıdan bunu ben de görüşlerinize, tensiplerinize sunmuş oluyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Söz almak isteyen üyemiz var.

Sayın Atıcı, buyurun.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, bir süre önce biz benzer bir anlaşmayı Ürdün’le de yaptık. O zaman da yetkili arkadaşlara sormuştum ben: “Ürdün’le niye yaptık böyle bir anlaşmayı, Ürdün’ün bize ne katkısı olacak? Bizim nükleer bilgimiz zaten yok, biz Ürdün’e bir katkı sağlayamayız.” Yani eğer uygun görürseniz belki bir cümleyle söyleyebilirsiniz, değilse daha sonra da gönderebilirsiniz.

Bu anlaşmaya baktığımızı zaman Çin’in de gelip burada nükleer santral tasarlayacağını, inşa edeceğini, işletmeye alınacağını, her türlü test edilmesini, her şeyini Çin’in de yapabileceğini görüyoruz. Hayırlı uğurlu olsun, demek ki Çin’e de bir ihale kapısı açılmış oluyor.

Tabii esas olan bu konu bir de her zaman vurgulamaya çalıştığımız 4’üncü maddenin (h) fıkrasında “Taraflarca kararlaştırılabilecek diğer işbirliği şekilleri.” gibi, gerçekten bunu söylemekten artık utanıyorum ben de, bu kadar bürokratin içerisinde belki yüz kere gündeme gelmiştir ama ısrarla 2012’de bile yapılan anlaşmalarda bürokrat arkadaşlarımız, muhtemelen de sizin izninizle -gözünüzden kaçmış olamaz- bunu buraya koyuyorlar. Bunun artık ben bir standart anlaşmaya konan madde olduğunu değil, bir kasıt olduğunu düşünüyorum çünkü hakikaten çok defalarca söylendi, herkes kabul etti, “Düzelteceğiz.” denildi ama ısrarla taraflar nasıl uygun görürse öyle anlaşma yapar gibi bir maddeyi getiriyorlar. Bizim de bu nedenle bu tasarımı muhalif olacağımızı şimdiden belirtmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Tasarıya mı, bu maddeye mi?

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Efendim yani bildiğiniz üzere zaten maddeye muhalif olamıyorsunuz.

BAŞKAN – Tamam.

Sayın Bakanım, buyurun.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Ben kısaca bir bilgi istemek isterim.

Tabii ki bazı konular, böyle genel ifadeler Başbakanlık genelgesiyle sınırlandırılıyor fakat sizin öngörmediğiniz ama tekrar bu komisyona ve Medis gündemine getirmek zorunda olmadığınız, olmayacağınız bir süreci başlatmamız lazım. Yani bu aslında bürokrasinin kendine has bir gardı değil, tam tersi bürokrasiyi hızlandırmak adına konmuş bir şey.

Değerli arkadaşlar, hiçbir şey gizli saklı kalmaz. Burada gizli saklı yapılmaya çalışılan bir iş varmış gibi gösterilmesini ben şahsen yaptığımızla işle çok mütenasip, çok uygun görmem. Biz her yaptığımız işi şeffaf bir şekilde yapıyoruz.

Çin’in de bu sürece dâhil olmasını ben bir kazanç olarak görüyorum ülkemiz adına. Rekabet gücünün artması, farklı tekliflerin gelmesi, finans yapısının sergilenmesi gibi bu işin çok farklı boyutları var ve bizim de müzakere ekibimiz bu manada başarılı çalışmalar da yapıyor.

Şimdi, bizim Ürdün'le şu anda onay aşamasında olan, sizin bahsettiğiniz bir konu var. Yalnız bu yapılan anlaşmada yakıt zenginleştirme hariç tutularak yapılmıştır yani kurumların görevlendirilmesiyle alakalı da yakıt zenginleştirme biraz önce anlattığım konuda o hariç tutulmuştur. Bazen bunu siz değil başkası da talep edebiliyor yani bizim Çin'le talep ettiğimiz gibi. Ürdün'de dedi ki: "Sizin altyapınız, sizin bunlarla alakalı araştırma santralleriniz var. Araştırma geliştirmekle alakalı böyle bir çalışma yapsak nasıl olur?" "Bizim için mahzuru yok." dedik. Yani bunun ille de bir Çin gibi, Kanada gibi, Fransa gibi ülkeyle yapılıyor olması gerekmiyor. Bu masum bir anlaşma, barışçıl amaçlarla kullanılmasına dönük.

Bence bütün milletvekili arkadaşlarımız bu barışçıl amaçlarla kullanıldığını gördükten sonra peşinen teyit vereceklerdir diye düşünmüştüm.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Ediboğlu...

MEHMET ALİ EDİBOĞLU (Hatay) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, bu Çin'le yapılmaya çalışılan bu anlaşma yeni bir nükleer santral için hazırlık olarak değerlendirilebilir mi? Rusya'yla yaptığımız anlaşmaya göre 2 tane nükleer santral projesi gündemimizde. Bunun dışında Hükûmetinizin yeni -başta Çin olmak üzere- başka nükleer santral yapma projesi var mı?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Evet, bu yaptığımız anlaşma Çin'le bizim bir anlaşma yapma ihtimalimizin ve 4 ülkeden biri olarak görüştüğümüz ülkelere birisi olması sebebiyle şanslarının belli oranda olduğunu gösteren bir konudur.

Tabii ki bu dediğimiz bir iki üç anlaşması olmadan, şu anda onayınıza sunulan bu anlaşma olmadan herhangi bir nükleer güç santrali yapılamıyor dünyada yani Uluslararası Atom Enerjisi Kurumunun ve uluslararası otoritenin bu manada öngördüğü bir şart bu. Yani, siz nükleeri hangi amaçla yapacaksınız yani atom bombası mı yapacaksınız, başka, amacının dışında bir şeyde mi kullanacaksınız önlemek adına, siz Hükûmet olarak diyorsunuz ki: "Ben bu çalışmaları ancak ve ancak barışçıl amaçlarla kullanmak üzere yapıyorum." diye irade koyuyorsunuz. Bu olmadan bu anlaşmaları yapamazsınız ama bu anlaşma gerekli ama yeterli bir anlaşma değil. O yüzden biz Çin'le böyle bir şeyi kurumlarımızı görevlendirilebilmek açısından bu anlaşmanın elzem olduğuna, gerekli olduğuna inanıyoruz.

Peki, 3'üncü nükleer santral yapar mısınız? Yapmamız gerekir. 3'üncü nükleer santralin de zemin etütleri, yerleri iki yıllık bir ön çalışması var daha önceden öngörülmediği, çalışılmadığı için. Bunları da inşallah 2'nci nükleer güç santralının yapımıyla alakalı sürece, müzakere sürecine dâhil etmek istiyoruz ama bu 2023 yılında işletmeye almaya öngördüğümüz bir santral olmayacak, belki de inşaatını yapmaya öngördüğümüz bir santral olacak.

BAŞKAN – Tasarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Tasarının maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının maddelerini okutuyorum:

NÜKLEER ENERJİNİN BARIŞÇIL AMAÇLARLA KULLANIMINA DAİR TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE ÇİN HALK CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- (1) 9 Nisan 2012 tarihinde Pekin'de imzalanan "Nükleer Enerjinin Barışçıl Amaçlarla Kullanımına Dair Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti İle Çin Halk Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında İşbirliği Anlaşması"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (1/666) esas numaralı Kanun Tasarısı'nın komisyon raporu üzerinde Aksaray Milletvekili Ali Rıza Alaboyun ve Ankara Milletvekili Emrullah İşler'in özel sözcüler olarak atanmasını arz ve teklif ederim.

Volkan Bozkır
Dışışleri Komisyonu Başkanı
İstanbul

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon raporuna muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimizin 7 Aralık Cuma günü saat 18.00'e kadar Komisyon Sekreteriyasına iletmelerini istirham ediyorum.

Sayın Bakanım, çok teşekkür ediyoruz. Gerçekten büyük bir içtenlikle, çok detaylı bir şekilde sorulara cevap verdiniz, bizi bilgilendirdiniz. Şeref verdiniz, çok teşekkür ediyoruz katkılarınıza.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Ben de teşekkür ediyorum. Son derece seviyeli, kaliteli ve tavsiyeleri olan bir komisyon toplantısı biz de gördük, o açıdan ben de bütün komisyon üyelerine şahsınızda teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Gündemin 4'üncü maddesi, Yasa Dışı, Kayıt Dışı ve Düzenlenmemiş Balıkçılığı Önleme, Caydırma ve Ortadan Kaldırmaya Yönelik Liman Devleti Tedbirlerine Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı. (1/661) esas numaralı Tasarı 3 Ağustos 2012 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuştur. 1 Ekim 2012 tarihinde de komisyonumuza havale edilmiştir. Tali komisyon sıfatıyla tasarıyı görüşen Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu ile Çevre Komisyonunun anlaşma üzerinde olumlu görüşü bulunmaktadır.

Sayın Gücük, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ MEHMET TUĞRUL GÜCÜK – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Yasa dışı balıkçılığın deniz ekosistemlerine ve gıda güvenliğine karşı oluşturduğu tehdit, bu konuda küresel tedbirler alınmasını da zorunlu hâle getirmiştir. Bu çerçevede 2001 yılında Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) bünyesinde bir eylem planı ve 2005 yılında da FAO Model Planı kabul edilmiştir. Bu çabalar ışığında yine FAO bünyesinde 2009 yılında, liman devleti tedbirlerinin minimum standartları hakkında bağlayıcı bir uluslararası mekanizma oluşturulması amacıyla, şu anda gündemde bulunan anlaşma kabul edilmiştir.

Söz konusu anlaşma gemilere taşıdıkları balıkların türünü, av alanını, miktarını ve boşaltılacak limanı belirten bildirimde bulundurmaları, liman devletine de gemilerdeki yükün bu bildirimlere uygun olup olmadığını denetleme yükümlülüğü getirmektedir.

Olta balıkçılığıyla iştigal eden, kayıt dışı balıkçılıkla ilgili faaliyette bulunmayan gemiler ile daha önceden karaya çıkarılmış balıkları konteynırlarla taşıyan gemiler anlaşma kapsamı dışında tutulmuştur.

Ülkemizin sürdürülebilir sorumlu balıkçılık politikası ve deniz ekosistemlerinin korunması açısından söz konusu anlaşmanın onaylanmasının önem arz ettiği değerlendirilmektedir. Ayrıca bu bağlamda uluslararası iş birliğine ülkemizin verdiği desteği görünür kılacak ve kamuoyumuzun bu konudaki hassasiyetini de keza ortaya koyacak bir tasarruf olacaktır.

Tensiplerine arz ederim.

BAŞKAN – Sayın Pakdil sizin ilave edeceğiniz bir husus var mı yoksa sorulara mı devam edelim?

Buyurun.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI NİHAT PAKDİL – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

İlave olarak şunu ifade edeyim: Ülkemize bir kısım avantajlar getireceğini düşünüyoruz ama bir külfeti olacağını düşünmüyoruz bu anlaşmanın.

Takdirlerinize arz olunur efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Söz almak isteyen üyemiz...

Sayın Ediboğlu, buyurun.

MEHMET ALİ EDİBOĞLU (Hatay) – Teşekkür ederim.

Avlanması yasak olmasına rağmen bütün balık tezgâhlarında boyu 20 santimden küçük çınakop görüyoruz, yani lüferin küçüğü. Yani bu konuda Bakanlığınız önlem alamıyor mu? Bütün tezgâhlarda var 20 santimden küçük ve yasak var aynı zamanda.

BAŞKAN – Çınakop mu sarıkanat mı?

MEHMET ALİ EDİBOĞLU (Hatay) – Çınakop, lüferin küçüğü.

Çok mu zor bunun önlemine almak, merak ediyorum.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI NİHAT PAKDİL – Bu konuyla ilgili önlem alıyoruz elbette, biz de denetimleri yapıyoruz ve el koyuyoruz, ayrıca cezası da var, daha ilerisi savcılığa suç duyurusu da söz konusu. Bütün bu tedbirler uygulanıyor ama burada tabii sadece bizimle ilgili değil, tüketiciler olarak da -bizim bu konuda yaptığımız kamuoyunu bilinçlendirmeye yönelik, kamuoyunun tepkisini artırmaya yönelik çalışmalarımız da var- ayrıca tepki göstermek de lazım, o tip balıkları da almamak lazım. Bu da bir önlem ama biz her şeyi yapıyoruz.

Sayın Vekilim, bilmiyorum, medyadan mutlaka takip etmişsinizdir diye düşünüyorum, yaptığımız denetimlerin sonucunda ceza uygulamasının yapıldığını, balıklara el konulduğunu da okumuşsunuzdur diye düşünüyorum ben. Yapıyoruz efendim.

MEHMET ALİ EDİBOĞLU (Hatay) – Yeterli olmuyor anlaşılan, bütün tezgâhlarda var bu, bütün balıkçılarda var bu.

BAŞKAN – Sayın Ediboğlu, hangi şehirdeki tezgâhlarda gördünüz.

MEHMET ALİ EDİBOĞLU (Hatay) – Ankara’da.

BAŞKAN – Sayın Pakdil, denizi olmayan yerlere de el atmanız lazım.

MEHMET ALİ EDİBOĞLU (Hatay) – Tabii efendim, tabii tabii, mutlaka, bizim görevimiz. Burada eksik kalan, denetimin eksik kaldığı yerler varsa onları da mutlaka denetim programına alıyoruz ama biz merkez teşkilatı olarak sürekli merkezden de takip ediyoruz.

Bu konuyla ilgili olarak bizim esasta uyguladığımız bir şey var yani bu balıkların tutulmasının önüne geçilmesi bizim için daha esas olan o ve “geni izleme sistemi” diye bir sistem kurduk, onu yerleştiriyoruz, o tam olarak uygulandığı takdirde bu dediğimiz hususlar en aza indirilecektir ama zaman zaman da şöyle bir şey var, ne kadar seçici davranırsanız da mutlaka bunun ihlal edildiği durumlar da olabiliyor. Yani, siz ağın gözünü ayarlıyorsunuz “Şu türü avlamayacaksınız, şu boydan küçük olmayacak.” diyorsunuz ama bir başka türü avlarken sürünün içerisine giren diğer türler de maalesef bu noktada seçicilik olmadığı için, ayırt edicilik yapılamadığı için zaman zaman ihlal edilebiliyor. Bu da elde olmayan bir sebep.

BAŞKAN – Tasarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Tasarının maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının maddelerini okutuyorum:

YASA DIŞI, KAYIT DIŞI VE DÜZENLENMEMİŞ BALIKÇILIĞI ÖNLEME, CAYDIRMA VE ORTADAN KALDIRMAYA YÖNELİK LİMAN DEVLETİ TEDBİRLERİNE DAİR ANLAŞMANIN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- (1) 22 Kasım 2009 tarihinde Roma’da kabul edilen “Yasa Dışı, Kayıt Dışı ve Düzenlenmemiş Balıkçılığı Önleme, Caydırma ve Ortadan Kaldırmaya Yönelik Liman Devleti Tedbirlerine Dair Anlaşma”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (1/661) esas numaralı Kanun Tasarısı’nın komisyon raporu üzerinde Aksaray Milletvekili Ali Rıza Alaboyun ve Ankara Milletvekili Emrullah İşler’in özel sözcüler olarak atanmasını arz ve teklif ederim.

Volkan Bozkır

Dışişleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gündemin 5'inci maddesine geçiyorum.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bangladeş Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Tarım Alanında Bilimsel ve Teknik İşbirliği Konulu Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı.

(1/677) esas numaralı Tasarı 3 Eylül 2012 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuştur. 1 Ekim 2012 tarihinde de komisyonumuza havale edilmiştir.

Tasarıyı tali komisyon sıfatıyla görüşen Tarım, Orman ve Köyleri Komisyonunun zabıt üzerinde olumlu görüşü bulunmaktadır.

Sayın Gücük, buyurun.

DİŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ MEHMET TUĞRUL GÜCÜK – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ülkemiz ile Bangladeş arasında tarım alanında bilimsel ve teknik iş birliği konulu mutabakat zaptı 12 Nisan 2012 tarihinde Ankara'da imzalanmıştır. İki ülke arasında tarım bilimi ve teknolojisi, tarımsal üretim ve ticaret alanlarında iş birliğini geliştirmek, güçlendirmek ve her iki ülkenin karşılıklı çıkarlarını geliştirmek amacıyla güden söz konusu kanun tasarısının kabulünü tensiplerine arz ederim.

BAŞKAN – Sayın Pakdil...

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI NİHAT PAKDİL – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tabii bu anlaşma sadece karşılıklı iş birliği değil, ticareti de geliştirecektir. Ümit ediyoruz, bunun, anlaşmanın akabinde tarımsal ürünlerimizin Bangladeş'e yapılan ihracatı daha da artacaktır.

Takdirlerinize arz ediyorum efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Tasarının maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının maddelerini okutuyorum:

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE BANGLADEŞ HALK CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA TARIM ALANINDA BİLİMSEL VE TEKNİK İŞBİRLİĞİ KONULU MUTABAKAT ZAPTININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

Madde 1- (1) 12 Nisan 2012 tarihinde Ankara'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bangladeş Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Tarım Alanında Bilimsel ve Teknik İşbirliği Konulu Mutabakat Zaptı"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (1/677) esas numaralı Kanun Tasarısı'nın komisyon raporu üzerinde Aksaray Milletvekili Ali Rıza Alaboyun ve Ankara Milletvekili Emrullah İşler'in özel sözcüler olarak atanmasını arz ve teklif ederim.

Volkan Bozkır

Dışişleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teşekkür ediyorum.

Toplantımıza katılan Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı bürokratlarına da teşekkür ediyorum.

Gündemin 6'ncı maddesine geçiyoruz.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bangladeş Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gümrük Konularında İşbirliği ve Karşılıklı Yardım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı. (1/670) esas numaralı Tasarı 22 Ağustos 2012 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuş ve 1 Ekim 2012 tarihinde de komisyonumuza havale edilmiştir.

Buyurun Sayın Gücük.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ MEHMET TUĞRUL GÜCÜK – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Gündemdeki anlaşma 12 Nisan 2012 tarihinde Ankara'da imzalanmıştır. Bangladeş'le ülkemiz arasında eşya ve yolcu akışını kolaylaştırmak ve teşvik etmek, iki ülkenin ekonomik, sosyal ve mali çıkarlarına aykırı olan ve gümrük mevzuatlarına karşı işlenen suçlarla daha etkin mücadele edilmesi söz konusu anlaşmayla amaçlanmaktadır.

Tasarının kabulünü tensiplerine arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Güzel, ilave etmek istediğiniz bir husus var mı?

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI MEHMET GÜZEL – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Bu anlaşma ile gümrük idareleri arasında bilgi değişiminin yanında gümrük memurlarının eğitimi, gümrük konularında karşılıklı uzman değişimi ile teknik konularda yardımlaşma da mümkün olacaktır. Ayrıca anlaşma kapsamında anlaşmanın maddelerini ve faaliyetlerinin ilerlemesini ele almak, anlaşma hükümlerini araştırarak gözden geçirmek üzere ortak bir çalışma komitesi de kurulması öngörülmektedir. O açıdan olumlu olacağını değerlendiriyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Muhterem Oğan...

SİNAN OĞAN (İğdır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, bir Dışişleri Komisyonu üyesi olarak ve bir sade vatandaş olarak ve bir İğdirli olarak İğdir Dilucu Gümrük Kapımızın içinde bulunduğu acınacaklı durumu burada ifade etmek istiyorum. Karşı tarafta yirmi yıllık bir geçmişi olan yeni bağımsızlığını kazanmış Azerbaycan'ın gümrük binasına bakıyorsunuz, bir de bu tarafa geçiyorsunuz, bizim gümrük kapılarına bakıyorsunuz, gümrük binamıza bakıyorsunuz; hakikaten içler acısı bir durum var. Türkiye'ye mize yakışmıyor, ülkemize yakışmıyor. Gümrük kapıları Türkiye'ye mize gelen misafirlerimizin Türkiye hakkında ilk izlenim edindikleri yerdir ve oraya geldiğinizde, yani bir Afrika ülkesine mi gelmişsiniz -hani Afrika ülkelerini de açışlamak istemiyorum, yanlış anlaşılmasın- yoksa o "İlder ülke Türkiye" dediğimiz bir yere mi gelmişsiniz hakikaten insan orada düşünüyor; bir.

İkincisi de: İğdir biliyorsunuz üç ülkeyle sınır. Bir tane sınır kapısı açık. Birinin açılması için çalışılıyor. Biri de Ermenistan'la inşallah ilişkiler bir gün düzelirse o da açılacak ama iç gümrükleme hizmeti İğdir'da yok. Türkiye'de ihracatın yapıldığı önemli kapılardan birisi İğdir olmasına rağmen vatandaşlarımız 70 kilometre ötedeki Doğubeyazıt'a gidip 70 kilometre de geri geliyor, ondan sonra da Nahçıvan'a gidiyor. İğdir'in bir iç gümrükleme tesisine ihtiyacı var. Bu konuda bir çalışmanız var mı?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Güzel, buyurun.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI MEHMET GÜZEL – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Gümrük kapılarımızı yap-işlet-devret modeliyle yeniliyoruz. Bu yenilenecek kapılardan bir tanesi de Dilucu Gümrük Kapısı olacak. Burayla ilgili bütün plan çalışmaları bitti. Yakın bir zamanda yeniden yıkılıp yeniden inşa faaliyetleri...

SİNAN OĞAN (İğdir) – Yakın zaman bir türlü gelmiyor, yani onu bir netleştirseniz.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI MEHMET GÜZEL – Herhâlde 2013 yılı içerisinde tahmin ediyorum kapı yeniden yapılmış olacak. Ayrıca yeni kurulacak gümrük idareleri arasında Iğdır ili de bulunuyor. Oraya da bir gümrük idaresi kurulacak. Onunla ilgili de çalışmalarımız devam ediyor.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Tasarının maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının maddelerini okutuyorum:

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE BANGLADEŞ HALK CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA GÜMRÜK KONULARINDA İŞBİRLİĞİ VE KARŞILIKLI YARDIM ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- (1) 12 Nisan 2012 tarihinde Ankara’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bangladeş Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gümrük Konularında İşbirliği ve Karşılıklı Yardım Anlaşması”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (1/670) esas numaralı Kanun Tasarısı’nın komisyon raporu üzerinde Aksaray Milletvekili Ali Rıza Alaboyun ve Ankara Milletvekili Emrullah İşler’in özel sözcüler olarak atanmasını arz ve teklif ederim.

Volkan Bozkır

Dışişleri Komisyonu Başkanı

İstanbul

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gündemin 7’nci ve son maddesine geçiyoruz.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Suudi Arabistan Krallığı Hükümeti Arasında Gümrük Konularında İşbirliği ve Karşılıklı Yardım Anlaşmasının Onaylanması Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı. (1/683) esas numaralı Tasarı 5 Eylül 2012 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuştur. 1 Ekim 2012 tarihinde de komisyonumuza havale edilmiştir.

Sayın Güçük, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ MEHMET TUĞRUL GÜCÜK – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Gündemdeki anlaşma 15 Mayıs 2012 tarihinde İstanbul’da imzalanmıştır. Ülkemizle Suudi Arabistan arasındaki eşya ve yolcu akışının kolaylaştırılmasını, teşvikini ve iki ülkenin ekonomik ve sosyal ve mali çıkarlarına aykırı olan ve gümrük mevzuatlarına karşı işlenen suçlarla daha etkin mücadele edilebilmesini amaçlayan ve bunun yanı sıra bilgi değişiminin yanında personel ve uzman değişimiyle teknik konularda yardımlaşmayı da mümkün kılacak olan söz konusu anlaşmanın kabulünü tensiplerine arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Güzel, buyurun.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI MEHMET GÜZEL – İlave edecek bir husus yoktur Sayın Başkanım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Söz almak isteyen üyemiz?

Tasarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Tasarının maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının maddelerini okutuyorum:

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE SUUDİ ARABİSTAN KRALLIĞI HÜKÜMETİ ARASINDA GÜMRÜK KONULARINDA İŞBİRLİĞİ VE KARŞILIKLI YARDIM ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- (1) 15 Mayıs 2012 tarihinde İstanbul’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Suudi Arabistan Krallığı Hükümeti Arasında Gümrük Konularında İşbirliği ve Karşılıklı Yardım Anlaşması”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (1/683) esas numaralı Kanun Tasarısı’nın komisyon raporu üzerinde Aksaray Milletvekili Ali Rıza Alaboyun ve Ankara Milletvekili Emrullah İşler’in özel sözcüler olarak atanmasını arz ve teklif ederim.

Volkan Bozkır

Dışişleri Komisyonu Başkanı

İstanbul

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı bürokratlarına teşekkür ediyoruz katıldıkları için.

Sayın katılımcılar, üyeler, sizler tarafından gündeme getirilecek bir ilave husus var mı acaba?

Bu arada, bürokratlar ayrılırken bir iki hususu paylaşmak istiyorum. Öncelikle komisyonumuzun en genç üyelerinden bir tanesi Mehmet Muş’u tebrik ediyoruz. İnşallah çok mutlu bir yaşam diliyoruz. İlk katıldığı toplantı olduğu için -daha önce fırsat bulamamıştım- mutlu bir ömür diliyoruz eşiyile birlikte.

Yarın Pakistan Senato, Dışişleri ve Keşmir Komisyonu ile toplantımız olacak. Katılacak üyelerimizin bilgisi var. Sabah 10.00’da toplanacağız ve 12.30’da da öğle yemeği var.

Pazartesi günü saat 16.00’da Norveç Savunma Bakanı Strom Ericson, komisyonumuzun misafiri olacak. Katılmak isteyen üyelerimizin sekreteraryamıza bildirmelerini istirham ediyoruz.

Önümüzdeki toplantıyı 12 Aralık Çarşamba günü saat 11.00’de yapmayı planlıyoruz. Bu toplantıda ağırlıklı olarak askerî alanda imzalanan uluslararası anlaşmaları görüşeceğiz.

Ben sözü Muhterem Oğan’a veriyorum.

SİNAN OĞAN (İğdir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, geçen hafta söz verdiğinizde doğrusu şaşırdım. Yani ne olduğunu da bilmiyordum. Böyle bir şey olabileceğine ihtimal de vermiyordum ama tutanakları alınca hayretler içinde kaldım. Niye hayretler içerisinde kaldım? Mediste böyle bir gelenek yok. Medis kürsüsünde söylenen bir şeyden birisi bir rahatsızlık duyarsa, duyuyorsa Medis kürsüsünden çıkar, cevabını verir ama biz eğer Mediste konuştuğumuz şeyleri komisyona taşıyacak olursak bunun sonu gelmez, söyleyeyim. Biz de o zaman her şeyi buraya taşırız. O zaman burası komisyon olmaktan çıkar, Dışişleri Komisyonu olmaktan çıkar. Medis gündeminin bir parçası hâline gelir. Dolayısıyla Mediste konuşulacak şeylere kimin ne sözü varsa Mediste cevap vermedir. Onun dışında, ben prensip olarak... Sayın Başkanım, siz de prensip olarak o konuları buraya taşımaya müsaade etmemeniz lazım. Hele benim olmadığım bir ortamda böyle bir konuşmayı da kınıyorum. Başka da bir şey demiyorum çünkü denecek bir şey yok bu konuda. Eğer birinin bir sözü varsa çıkar Medis kürsüsünden söz alır, istediğini söyler.

BAŞKAN – Sayın Alaboyun, buyurun.

ALİ RIZA ALABOYUN (Aksaray) – Şimdi, o gün o konuşmayı ben yaptım ve Sayın Oğan'ın burada olmasını da çok arzu ederdim. Biz NATO Parlamenterler Asamblesi üyesi olarak Prag'daydık. Tabii Türkiye'yi de yakından takip ediyoruz. Söylenen ifadeler, o gün biz Mediste olmasak bile hepimizi itham altında veya hepimizi rahatsız edecek sözler olduğu için de burada bir aile içerisinde bunu konuşmak istedim ve gündemin sıcaklığı içinde o gün konuştum. Keşke o gün siz olsaydınız. Söylediğimi okumuşsunuzdur. Yani içerik olarak sizin ne şahsınıza ne şeyinize bir şey yok. Ben sadece bir milletvekili olarak ne yapmamız gerektiğini bilinci içerisinde hareket ediyorum. Ona göre söyledim.

Mediste olanları komisyona taşımak. Bana göre komisyon Medisin bir parçasıdır, ana unsurdur. Komisyon olmadan Medis olmaz. Zaten burada görüştüğümüz şeyleri oraya götürüyoruz. Benzer şeyleri orada da tartışacağız. Bütün arzumuz, dileğimiz seviyeli bir siyaset yapalım. Biz, belki komisyon üyeleri olarak normalde Medisteki diğer arkadaşlardan çok çok daha birbiriimize yakınız, hatta biz NATO'da Cumhuriyet Halk Partisi olsun Milliyetçi Hareket Partisi olsun ailece davet ediliyoruz bazı genel kurullara, hanımlarımız, eşlerimiz de gidiyor. Vurgulamaya çalıştığım şey odur. Kınanacak da bir şey olduğunu sanmıyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Buyurun Muhterem Oğan.

SİNAN OĞAN (İğdır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi tekrar etmek istiyorum: Elbette ki biz burada bir aileyiz. Burada söylenen bir söz varsa ben burada olayım veya olmayayım bu burada tartışılır. Ortaya bir prensip koymak lazım. Doğrusu nedir? Burada söylenmiş bir sözün, o söyleyenin olduğu bir ortamda burada cevabının verilmesi, savunmasının yapılması, yani tartışılması, konuşulması ama prensip olarak Mediste konuşulan şeylerin buraya taşınması doğru değil. Mediste böyle bir gelenek de yoktur. Diğer komisyonlarda böyle bir gelenek yoktur. Bu bir yanıltır ve bunun neticesinin başka şekilde olacağını da söyleyeyim. Yani Mediste benim de hoşuma gitmeyen bir sürü konuşma yapıyorsunuz. Ben, şimdi, her konuşmayı gelip burada üzerime alınıp her komisyon toplantısında gündeme getirsem doğru olur mu? Doğru olmaz. Dolayısıyla yanlış bir geleneği başlatmayın. Burada hepimiz bir çalışmanın içerisindeyiz. Hepimiz komisyonun bir şekilde çalışmasını istiyoruz. Ama Mediste hoşunuza gitmeyen bir şey varsa milletvekilisiniz, sizin söz alma hakkınız var. Çıkarınız, ben o gün NATO'daydım, burada yoktum dersiniz, savunmanızı yaparsınız, sözünüzü söylersiniz. Sizin elinizi, kolunuzu tutan yok o manada. Ama oradaki tartışmayı buraya getirmek doğru değil. Onu ifade ediyorum.

BAŞKAN – Sayın İşler, buyurun.

EMRULLAH İŞLER (Ankara) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Tabii, böyle bir tartışma olması komisyonumuzda çok hoş bir durum değil. Ancak Sayın Oğan'ın söylemiş olduğu bir hususa ben katılmıyorum. Burada bu olay ilk defa olan bir olay değil. Sizin giyabınızda olması tabii sonradan zaten arkadaşımız sizin şahsınıza yönelik bir şey söylemedi, ben çok net hatırlıyorum ama buraya, değil Genel Kurulda konuşulan konular, buraya getirilmeyen konu kalmadı muhalefet tarafından. Eğer geçmişe bakarsanız her konu getirildi. Mesela Plan Bütçede bir tartışmada yapıldı, en son Loğoğlu getirdi burada. Ondan önce başka konuların hepsi burada daha oturum açılır açılmaz...

SİNAN OĞAN (İğdır) – Yani bir yanlış yapıldı diye başka bir yanlış haklı kılar mı?

EMRULLAH İŞLER (Ankara) – Hayır. Ben onu şöyle söylüyorum. İlk defa belki bizim arkadaşımız, iktidar partisinden bir arkadaşımız bu konuyu gündeme getirdiği zaman bu işin usullere aykırı olduğu ifade edildi, ben ondan dolayı söylüyorum. Yoksa burada Allah aşkına şurada bir buçuk yıldır tartışmadığımız konu kaldı mı? Her konu gündeme geliyor, muhalefet milletvekilleri tarafından her konu gündeme getiriliyor. Yani bunun örnekleri de çok.

Ben bunu izah etmek istedim.

Teşekkür ederim.

SİNAN OĞAN (İğdır) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – İsterseniz önce Sayın Alaboyun'a bir cevap hakkı...

ALİ RIZA ALABOYUN (Aksaray) – Tabii bunun bir karşılıklı şeye dönüşmesini arzu etmem ama tabii benim 3'üncü dönemim, Sayın Sinan Oğan'ın ilk dönemi, belki 2'nci yılı bu komisyonda. Ben çok farklı komisyonlarda çalıştım. Bu tür şeyler komisyonlarda görüşülür, görüşülüyor da. Bunları tartışmanın belki usul, üslup açısından sizin Genel Kurulda söylediğiniz sertlikte veya sizi bastırmak anlamında ondan daha sert ve ağır konuşmuş olsam, belki burada söz söyleme veyahut da ne bileyim bana bir şeyler

söyleme hakkınız doğar ama burada benim söylemeye çalıştığım gayet açık metin üzerinde. Tekrar bir şey söylemek de istemiyorum ben.

SİNAN OĞAN (İğdir) – Sayın Başkan, müsaade eder misiniz.

BAŞKAN – Bence herkes kayda geçirdi.

Muhterem Oğan, buyurun.

SİNAN OĞAN (İğdir) – Teşekkür ederim.

“Muhterem” kelimesini kullanma inceliğini gösterdiğiniz için de teşekkür ediyorum ayrıca.

Sayın Başkan, siz bunu doğru buluyor musunuz? Yani bu gelenek eğer olması gereken bir gelenekse tartışalım. Biz her şeyi tartışırız, biz her şeyi konuşuruz. Burada istediğiniz şeyi de konuşabiliriz. İstedığınız cevabı verir, istediğiniz cevabı da alırsınız. Orada hiçbir sorunuz yok. Ama ben yanlış bir geleneği başlatmayalım diyorum burada. Eğer Sayın Başkanım “Bu doğru bir şeydir, oradaki konuşmaları buraya taşıyalım” diyorsa buyurun memnuniyetle ben taşımaya hazırım.

BAŞKAN – Bence burada son vermekte fayda var. Sanıyorum herkes kendi düşüncesini dile getirdi. Benim sizin gıyabınızda yapılmış bir konuşmadan dolayı size söz vermek görevim vardı. Onu verdim.

SİNAN OĞAN (İğdir) – Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Kayıtlara geçti. Sanıyorum bunun daha fazla ileriye götürülmesini gerektirecek bir durum da yok. Konuşulması bence iyi oldu. Yani sizin ve Sayın Alaboyun’un, Sayın İşler’in bulunduğu bir ortamda tekrar konuşulmasını, bence bu meseleyi kapatmış olarak telakki ediyorum. Gelecekteki durumlara bakarız.

NAZMÎ GÜR (Van) – Sayın Başkanım, kapanmadan bir cümlem var.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Gür.

NAZMÎ GÜR (Van) – Biliyorsunuz Suriye meselesi giderek içinden çıkılmaz bir hâl aldı. Biz Dışışleri Komisyonu olarak, Sayın Bakanımızın da katılacağı, sadece Suriye politikasını tartışacağımız bir toplantı öneriyorum.

BAŞKAN – Ben onu Sayın Dışışleri Bakanıyla görüştüm. Aslında çok da arzu ediyordu ekim ayının ilk... Fakat o kadar çok bu konuda gensoru verildi, işte Bütçe Plan Komisyonunda konuştu, şimdi Genel Kurulda tekrar konuşacak. Hani aynı konuları konuştuğu için aradan biraz zaman geçmesini tercih ediyor. Haklıdır da. Yani burada tabii daha detaylı görüşebiliriz ama çok fazla platform oldu Suriye konusunu görüşüp Dışışleri Bakanının bizzat çıkıp sorulara cevap verdiği. Ama biraz bu bütçe konuşmaları falan geçsin -kendisinin de arzusu- ilk fırsatta yapacağız onu.

Çok teşekkür ediyorum.

Dışışleri Komisyonu Üçüncü Yasama Yılı 8’inci Toplantısını kapatıyorum, hayırlı günler diliyorum.

Kapanma Saati: 13.17